

**SPRAWOZDANIE ZARZĄDU
Z DZIAŁALNOŚCI
GRUPY KAPITAŁOWEJ
BANKU OCHRONY ŚRODOWISKA S.A.
W 2008 ROKU**

Warszawa, marzec 2009 r.

SPIS TREŚCI:

I.	INFORMACJE O DZIAŁALNOŚCI GRUPY	4
1.	CZYNNIKI I ZDARZENIA WPŁYWAJĄCE NA SYTUACJĘ FINANSOWĄ GRUPY W 2008 R.....	5
1.1.	Sytuacja makroekonomiczna.....	5
1.2.	Zdarzenia wewnętrzne mające wpływ na sytuację finansową Grupy.....	6
2.	ORGANIZACJA GRUPY KAPITAŁOWEJ.....	7
2.1.	Struktura Grupy Kapitałowej.....	7
2.2.	Grupa jednostek objętych konsolidacją.....	7
2.3.	Powiązania organizacyjne i kapitałowe Grupy.....	7
2.4.	Główne inwestycje.....	7
2.5.	Opis transakcji z podmiotami powiązanymi	8
3.	PODSTAWOWY ZAKRES DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ	8
3.1.	Działalność bankowa.....	8
3.2.	Działalność maklerska.....	8
4.	PODSTAWOWE PRODUKTY, USŁUGI I SFERY DZIAŁALNOŚCI GRUPY	8
4.1.	Produkty bankowe	8
4.1.1.	Działalność proekologiczna	9
4.1.2.	Obsługa klientów detalicznych.....	9
4.1.3.	Obsługa klientów korporacyjnych	11
4.1.4.	Obsługa segmentu finansów publicznych	13
4.1.5.	Obsługa funduszy ekologicznych.....	13
4.1.6.	Rynek pieniężny i kapitałowy	13
4.1.7.	Współpraca z zagranicznymi instytucjami finansowymi.....	13
4.1.8.	Bankowość inwestycyjna	14
4.1.8.1.	Portfel inwestycyjnych kapitałowych papierów wartościowych	14
4.1.8.2.	Organizacja niepublicznych emisji obligacji komunalnych dla samorządów terytorialnych	14
4.1.8.3.	Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych lub instrumentów finansowych	15
4.2.	Usługi maklerskie.....	15
5.	GŁÓWNE RYNKI ZBYTU I UZALEŻNIENIE OD PARTNERÓW	15
5.1.	Kanały dystrybucji.....	15
5.2.	Liczba obsługiwanych klientów, rachunków i kart płatniczych	16
5.3.	Uzależnienie od partnerów.....	16
5.4.	Koncentracja geograficzna.....	17
6.	INFORMACJE O UMOWACH BANKU.....	18
6.1.	Umowy znaczące	18
6.2.	Umowy z Bankiem Centralnym i organami nadzoru.....	18
6.3.	Umowy z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych.....	18
6.3.1.	Umowy o dokonanie badań sprawozdań finansowych.....	18
6.3.2.	Pozostałe umowy z podmiotem uprawnionym do badań sprawozdań finansowych	19
6.3.3.	Wynagrodzenie dla podmiotu uprawnionego do badań sprawozdań finansowych	19
II.	WYNIKI FINANSOWE GRUPY.....	20
1.	BILANS	20
1.1.	Aktywa, kapitał własny i zobowiązania razem z punktu widzenia płynności	20
1.2.	Kapitał własny i zobowiązania razem Grupy	20
1.2.1.	Zmiany w strukturze kapitału własnego i zobowiązań razem.....	20
1.2.2.	Źródła finansowania działalności Grupy.....	21
1.2.3.	Informacje o zaciągniętych kredytach, o umowach pożyczek, z uwzględnieniem terminów ich wymagalności	22
1.2.4.	Informacje o zaciągniętych kredytach, umowach pożyczek, poręczeń i gwarancji, nie dotyczących działalności operacyjnej Grupy.....	23
1.2.5.	Opis wykorzystania wpływów z emisji papierów wartościowych	23
1.3.	Aktywa Grupy	23
1.3.1.	Zmiany w strukturze aktywów.....	23
1.3.2.	Charakterystyka polityki kredytowej Banku	23
1.3.3.	Struktura udzielonych kredytów i pożyczek w okresie sprawozdawczym	24
1.3.4.	Kredyty i pożyczki	25
1.3.5.	Jakość portfela kredytowego.....	26
1.3.6.	Informacje o udzielonych pożyczkach, poręczeniach i gwarancjach podmiotom zależnym	27
2.	AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE GRUPY	27
3.	WYNIKI FINANSOWE GRUPY	28
3.1.	Rachunek wyników Grupy.....	28
3.2.	Różnica pomiędzy prognozami a zrealizowanymi wynikami finansowymi w 2008 r.	29
4.	CZYNNIKI I NIETYPOWE ZDARZENIA	29

III. OCENY I PROGNOZY DOTYCZĄCE DZIAŁALNOŚCI GRUPY	30
1. ZARZĄDZANIE BANKIEM	30
2. ZARZĄDZANIE RYZYKAMI FINANSOWYMI	30
2.1. Cel i organizacja zarządzania ryzykami finansowymi	30
2.2. Ryzyko rynkowe.....	30
2.2.1. Ryzyko stopy procentowej	30
2.2.2. Ryzyko walutowe	31
2.2.3. Ryzyko cenowe	32
2.2.4. Ryzyko płynności	32
2.2.5. Ryzyko operacyjne.....	32
2.2.6. Ryzyko kredytowe.....	33
2.2.7. Informacja na temat wdrożenia w Banku postanowień wynikających z Nowej Umowy Kapitałowej.....	33
2.2.8. Tytuły egzekucyjne i wartości zabezpieczeń.....	34
2.2.9. Ocena zdolności do wywiązywania się z zaciągniętych zobowiązań	34
3. SYSTEM KONTROLI WEWNĘTRZNEJ.....	35
4. OCENA ZARZĄDZANIA ZASOBAMI FINANSOWYMI	36
4.1. Cel i organizacja zarządzania zasobami finansowymi.....	36
4.2. Efektywność i bezpieczeństwo działania Grupy.....	36
5. PERSPEKTYWY ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI GRUPY	37
5.1. Kierunki rozwoju Banku	37
5.2. Czynniki zewnętrzne i wewnętrzne istotne dla rozwoju Banku	37
5.3. Ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych Grupy w 2009 r.	38
IV. DOM MAKLERSKI BOŚ S.A.	39
1. PODSTAWOWE INFORMACJE O DM BOŚ S.A.	39
2. OPIS CZYNNIKÓW WPŁYWAJĄCYCH NA WYNIKI DM BOŚ S.A. W 2008 R.	39
V. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE O BANKU.....	40
1. AKCJONARIAT	40
1.1. Informacje o umowach dotyczących przyszłych zmian w strukturze akcjonariatu	40
1.2. Posiadacze specjalnych uprawnień kontrolnych z tytułu papierów wartościowych	40
1.3. Ograniczenia w przenoszeniu prawa własności papierów wartościowych i w wykonywaniu prawa głosu	40
2. WŁADZE BANKU	40
2.1. Tryb powoływania i odwoływania oraz uprawnienia	40
2.2. Rada Nadzorcza Banku	41
2.3. Zarząd Banku	42
2.4. Informacje na temat wartości wynagrodzeń, nagród lub innych korzyści.....	43
2.5. Akcje BOŚ S.A. w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących.....	43
2.6. Umowy dotyczące rekompensat dla osób zarządzających	43
3. PRACOWNICY BANKU	45
3.1. Zatrudnienie.....	45
3.2. Informacje o systemie kontroli programów akcji pracowniczych	45
4. DZIAŁALNOŚĆ PROMOCYJNA	45
5. INFORMACJE PO DNIU BILANSOWYM	47

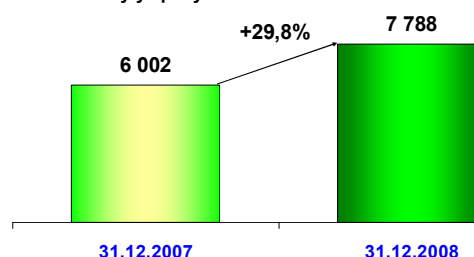
I. INFORMACJE O DZIAŁALNOŚCI GRUPY

Podsumowanie wyników Grupy Banku Ochrony Środowiska S.A. w 2008 r.

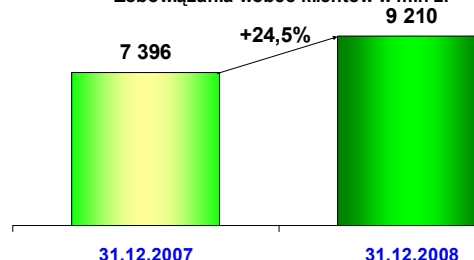
Wyniki Grupy Kapitałowej Banku Ochrony Środowiska S.A.:

- na dzień 31 grudnia 2008 r.:
 - wartość bilansowa kredytów i pożyczek udzielonych klientom Grupy wynosiła 7 788,1 mln zł, a w porównaniu do końca 2007 r. była wyższa o 29,8%. W ostatnim kwartale 2008 r. portfel kredytów zwiększył się o 19,7%. Przyrost miał miejsce we wszystkich segmentach działalności Banku, największy był w segmencie klientów detalicznych;
 - zobowiązania Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. wobec klientów wyniosły 9 210,3 mln zł i były wyższe o 24,5% w porównaniu do stanu na koniec 2007 r. W IV kwartale 2008 r. depozyty wzrosły o 18,6%;
 - kapitał własny Grupy BOŚ S.A. wynosił 890,6 mln zł i był niższy o 0,1% w porównaniu do stanu na koniec 2007 r. po korekcie błędu, natomiast w porównaniu do stanu na koniec 2007 r. przed korektą błędu byłby niższy o 4,3%;
 - suma bilansowa Grupy wyniosła 11 181,6 mln zł i była wyższa o 22,5% w porównaniu do stanu na koniec 2007 r.
- Grupa BOŚ S.A. w 2008 r. wykazała zysk netto w wysokości 0,3 mln zł wobec 46,6 mln zł w roku 2007. Wzrost osiągnięto: w obszarze wyniku odsetkowego o 11,2%, wyniku na działalności handlowej o 10,0%, wyniku z pozycji wymiany o 86,4%, przy jednoczesnym utrzymaniu dyscypliny kosztowej (wzrost ogólnych kosztów administracyjnych o 6,9%, przy inflacji r/r 3,3%) w warunkach zwiększenia skali działania o 22,5% mierzonej wzrostem aktywów. Niższy był wynik z tytułu opłat i prowizji o 19,8%, głównie z powodu spadku prowizji z działalności maklerskiej. Na słabszym wyniku w 2008 roku zaważył wynik odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek w wysokości (71,2) mln zł, podczas gdy w 2007 roku wynik odpisów był dodatni i wyniósł 8,7 mln zł. Największy wpływ na tę pozycję miały odpisy na kredyty udzielone bankom zagranicznym oraz odpisy na kredyty udzielone klientom korporacyjnym, którzy ponieśli straty na transakcjach opcyjnych zawartych z innymi bankami. Podkreślić należy, iż pomimo wyższych odpisów niż w roku poprzednim, jakość portfela kredytowego, mierzona udziałem kredytów z utratą wartości w kredytach ogółem, poprawiła się.

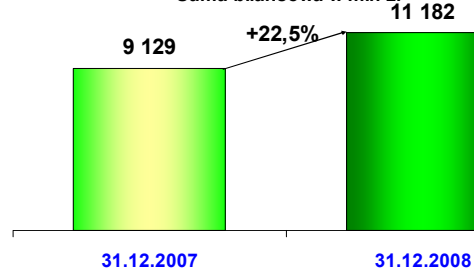
Kredyty i pożyczki udzielone klientom w mln zł

Zobowiązania wobec klientów w mln zł

Suma bilansowa w mln zł

1. CZYNNIKI I ZDARZENIA WPŁYWAJĄCE NA SYTUACJĘ FINANSOWĄ GRUPY W 2008 R.**1.1. Sytuacja makroekonomiczna****Zmiany stóp procentowych**

Znaczący wpływ w 2008 r. na rynki finansowe miały decyzje Rady Polityki Pieniężnej, która w pierwszej części roku podejmowała próby zmniejszania wzrostu tempa inflacji przez czterokrotne podwyższenie stóp procentowych - trzykrotnie w pierwszym kwartale - w styczniu, lutym i marcu, następnie - w czerwcu. W efekcie, na koniec czerwca 2008 r. główna stopa procentowa NBP osiągnęła wartość 6% (co odzwierciedla wzrost w stosunku do 2007 r. o 1 p.p., natomiast w stosunku do 2006 roku o 2 p.p.). Od lipca do października 2008 r. stopy procentowe NBP pozostawały bez zmian, po czym od listopada Rada rozpoczęła okres łagodniejszej polityki pieniężnej, czego efektem były obniżki stóp: w listopadzie ub.r. o 0,25 p.p., w grudniu ub.r. o 0,75 p.p., a następnie w styczniu br. o 0,75 p.p. oraz w lutym br. o 0,25 p.p. Wpływ na głębokie cięcia stóp miały pogarszające się dane makroekonomiczne świadczące o nadchodzącym głębokim spowolnieniu rozwoju kraju. Rada uznała, że zagrożenie inflacyjne nie jest już tak duże wobec słabnącej presji płacowej, malejącej akcji kredytowej oraz hamujących cen surowców i żywności.

Inflacja

W pierwszych ośmiu miesiącach 2008 r. zaobserwowano wysoki wzrost cen dóbr i usług konsumpcyjnych. W lipcu i sierpniu ub.r. ceny były wyższe o 4,8% w stosunku rocznym, co było najwyższą wartością od 2001 r. oraz znacznym przekroczeniem celu inflacyjnego, który wynosi 2,5%. Od września ub.r. poziom inflacji CPI zaczął spadać osiągając w grudniu 2008 r. poziom 3,3% (wobec 4,0% w analogicznym okresie 2007 r.). Największy wpływ na ukształtowanie się wskaźnika na tym poziomie miały podwyżki opłat związanych z mieszkaniem oraz cen żywności i napojów bezalkoholowych. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych związanych z mieszkaniami były wyższe o 9,3% niż w grudniu 2007 r.

Spadek tempa wzrostu gospodarczego

Wskaźnik wzrostu PKB w ujęciu rok do roku w kolejnych kwartałach 2008 r. wykazywał tendencję spadkową. W I kwartale 2008 r. PKB wzrósł o 6,1%, w II kwartale wzrost PKB wyniósł 5,8%, w III kwartale wzrost PKB miał wartość 4,8% a w IV kwartale 2,9%. Zatem spadek wskaźnika względem poprzedniego kwartału był szczególnie wysoki w III i IV kwartale odpowiednio o 1,0 p.p. i 1,9 p.p. Głównym czynnikiem wzrostu PKB pozostaje popyt krajowy. W całym roku 2008 tempo wzrostu popytu krajowego było wyższe od tempa wzrostu PKB.

Sytuacja na rynku pracy

W pierwszym półroczu 2008 r. utrzymywała się wysoka dynamika płac w gospodarce, natomiast w drugim półroczu płace rosły w znacznie niższym tempie. Według GUS przeciętne wynagrodzenie ogółem w sektorze przedsiębiorstw w grudniu ub.r. wyniosło 3 419,8 zł i było wyższe niż przed rokiem o 5,4%. Zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 9 osób wyniosło w grudniu ub.r. 5 360,5 tys. osób i było wyższe niż przed rokiem o 2,3%. W roku 2008 stopa bezrobocia rejestrowanego obniżyła się o 1,9 p.p. do wartości 9,5%. Bez pracy pozostawało 1 473,8 tys. osób. Analitycy spodziewają się dalszego wzrostu stopy bezrobocia w kolejnych miesiącach. Urzędy pracy dostają coraz więcej zgłoszeń o planach redukcji zatrudnienia w firmach i coraz mniej ofert pracy. Obecnie już prawie wszystkie branże planują redukcje, a w najlepszym wypadku zamrożenie zatrudnienia.

Rynek walutowy

Pierwsze półrocze 2008 r. było okresem wzrostu kursu złotego do dolara, euro i franka szwajcarskiego. Wycena złotego na koniec czerwca 2008 r. względem końca 2007 r. okazała się wyższa wobec dolara o 15%, wobec euro o 7% i o 3% wobec franka. Od lipca złoty zaczął się osłabiać. Kursy dolara, euro i franka szwajcarskiego wzrosły na koniec 2008 r. względem minimalnych poziomów notowanych w lipcu odpowiednio o 46%, 30% i 43%. Silne osłabienie złotego wobec CHF spowodowało znaczny wzrost zadłużenia klientów posiadających kredyty denominowane w tej walucie, co nie pozostało bez wpływu na jakość portfeli kredytowych w bankach.

Opcje walutowe

W okresie umacniania się złotego wiele przedsiębiorstw (zarówno eksporterów jak i importerów) zawarło z bankami transakcje walutowe, mające na celu ochronę przed negatywnymi zmianami kursu walutowego. Przedsiębiorstwa wchodziły w pozycję długą w opcji, lecz jednocześnie, nie chcąc ponosić związanych z tym kosztów, sprzedawały opcję przeciwną zajmując pozycję krótką. Po wzroście kursów walut obcych podmioty będące wystawcami opcji kupna na te waluty poniosły znaczące straty finansowe, niejednokrotnie idące w dziesiątki milionów zł. W następstwie kłopotów finansowych firm, związanych z opcjami walutowymi, wiele banków było zmuszonych do utworzenia odpisów na należności wobec tych firm, co często oznaczało znaczące obniżenie wyniku finansowego.

Giełda Papierów Wartościowych

Krajowy rynek kapitałowy w był ściśle skorelowany z rynkiem globalnym, który kontynuował zniżki w następstwie ogólnosiwiatowego spowolnienia gospodarczego wywołanego kryzysem finansowym na rynku amerykańskim. Na giełdzie nadal dominowały spadki, następował odpływ środków z funduszy inwestycyjnych. Główne indeksy zanotowały tegoroczne minima. Bardzo trudna sytuacja panowała na rynku pierwotnym, gdzie spółki planujące debiuty giełdowe napotykały na silną barierę popytową. W grudniu 2008 r., mimo nieznacznego wzrostu indeksu WIG (0,36%) oraz WIG 20 (2,74%), spadły obroty na wszystkich rynkach. Na rynku akcji spadek obrotów wyniósł niemal 16%, na rynku kontraktów spadek przekroczył 24%. Stan koniunktury w grudniu dopełnił obrazu całego roku, który należał do najgorszych w historii GPW. W całym 2008 r. spadek indeksu WIG20 wyniósł 48,2%. Indeks WIG obniżył się w tym czasie o 51,1%. Kapitalizacja spółek notowanych na GPW na koniec roku zmniejszyła się o blisko 57%.

1.2. Zdarzenia wewnętrzne mające wpływ na sytuację finansową Grupy

Rating

W dniu 11 kwietnia 2008 r. agencja ratingowa Fitch Ratings z Londynu w wyniku rocznego badania ratingowego, potwierdziła wiarygodność kredytową Banku i utrzymała ratingi dla Banku Ochrony Środowiska S.A. na następującym poziomie:

Ocena długoterminowa	BBB	dla poziomu inwestycyjnego skala: AAA, AA, A, BBB; dla poziomu spekulacyjnego skala: BB, B, CCC, CC, C, DDD, DD, D; oba poziomy z możliwością dodania znaku + lub - w zależności od głównej kategorii ratingowej, znaki te nie są dodawane do kategorii AAA oraz kategorii poniżej CCC
Ocena krótkoterminowa	F3	w skali ocen od najwyższej do najniższej: F1, F2, F3, B, C, D, kategoria F1 może mieć dodany znak +
Ocena indywidualna	D	w skali ocen od najwyższej do najniższej: A, B, C, D, E; dodatkowo mogą być stosowane: A/B, B/C, C/D, D/E
Ocena wsparcia	2	w skali ocen od najwyższej do najniższej: 1, 2, 3, 4, 5 z możliwością dodania litery T.

Perspektywa ratingu długoterminowego pozostaje stabilna.

Umowa z Bankiem Rozwoju Rady Europy

W dniu 17 marca 2008 r. Bank podpisał umowę z Bankiem Rozwoju Rady Europy (CEB) (raport bieżący nr 4/2008 z dnia 17 marca 2008 r.) w sprawie linii kredytowej w wysokości 50 mln EUR (Framework Loan Agreement) na okres 15 lat przeznaczonej na finansowanie projektów inwestycyjnych związanych z rozwojem i utrzymaniem infrastruktury, ochroną środowiska, podmiotów sektora publicznego, współfinansowanie projektów będących częścią programów i projektów pomocowych UE. Kredyt jest oprocentowany według stopy bazowej EURIBOR + marża i będzie wykorzystywany w transzach.

Zmiana struktury organizacyjnej

Z dniem 1 lutego 2008 r. wprowadzono zmiany w strukturze organizacyjnej Banku:

- bankowość korporacyjna i bankowość detaliczna została wydzielona funkcjonalnie i organizacyjnie w pionowej (dywizjonalnej) strukturze obejmującej komórki organizacyjne Centrali, Oddziały i Oddziały Operacyjne;

- w ramach struktury organizacyjnej zostały wydzielone cztery obszary:
 - obszar prawno – organizacyjny,
 - obszar wsparcia sprzedaży,
 - obszar zarządzania sprzedażą,
 - obszar zarządzania ryzykiem i kontrolingu finansowego;
- w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym dokonano zmian zapewniających niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej;
- została powołana niezależna jednostka ds. zarządzania ryzykiem braku zgodności (compliance), której rolą jest identyfikacja, ocena i monitorowanie ryzyka związanego z przestrzeganiem praw, przepisów i norm;
- nastąpiła centralizacja funkcji niezwiązanych ze sprzedażą.

2. ORGANIZACJA GRUPY KAPITAŁOWEJ

2.1. Struktura Grupy Kapitałowej

Grupę Kapitałową Banku Ochrony Środowiska S.A. na 31 grudnia 2008 r. tworzy Bank Ochrony Środowiska S.A., pełniący rolę dominującą wraz z jednostką zależną Domem Maklerskim BOŚ S.A.

2.2. Grupa jednostek objętych konsolidacją

Grupę jednostek objętych sprawozdaniem skonsolidowanym, spełniających warunki konsolidacji sprawozdań finansowych stanowią Bank Ochrony Środowiska S.A. i Dom Maklerski BOŚ S.A. (konsolidacja metodą pełną).

Grupa posiada 51% głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy spółki TIL Ekoleasing S.A. w upadłości. Z uwagi na toczące się postępowanie upadłościowe Grupa utraciła kontrolę, jak również jakiegokolwiek znaczące wpływy na Spółkę. W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Spółka wykazywana jest jako aktywa dostępne do sprzedaży i objęta jest 100% odpisem aktualizującym.

Podmioty objęte sprawozdaniem skonsolidowanym działają w obszarze usług finansowych. Obszar działania Banku obejmuje rynek usług bankowych ze szczególnym uwzględnieniem finansowania przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska, natomiast Dom Maklerski BOŚ S.A. działa na rynku usług maklerskich we wszystkich podstawowych jego obszarach.

Szczegółowe informacje o przyjętych zasadach (polityce) rachunkowości przy sporządzaniu skonsolidowanego sprawozdania finansowego zaprezentowano w notce 2 Informacji dodatkowej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

2.3. Powiązania organizacyjne i kapitałowe Grupy

W 2008 r. nie nastąpiły zmiany w powiązaniach kapitałowych BOŚ S.A.

2.4. Główne inwestycje

Na realizację zadań inwestycyjnych w Banku wydatkowano w roku ubiegłym 22,3 mln zł. Wydatki te obejmowały nakłady na:

- informatykę (licencje i sprzęt informatyczny)
- modernizację budynków i budowli,
- Centralny System Informatyczny,
- urządzenia techniczne, narzędzia, przyrządy, wyposażenie pozostałe) .

Większość nakładów inwestycyjnych poniesiono na rozwój informatyczny Banku oraz rozbudowę i modernizację sieci sprzedaży.

Nakłady inwestycyjne poniesione przez Dom Maklerski BOŚ S.A. w 2008 r. wyniosły 6,5 mln zł i dotyczyły głównie informatyki.

Inwestycje realizowane w 2008 r. finansowane były ze środków własnych.

2.5. Opis transakcji z podmiotami powiązanymi

Opis transakcji z podmiotami powiązanymi został zamieszczony w notce 40 Informacji dodatkowej do skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

3. PODSTAWOWY ZAKRES DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ

3.1. Działalność bankowa

Podstawowym celem Banku jest efektywne gospodarowanie kapitałami akcjonariuszy i środkami pieniężnymi powierzonymi przez klientów, zapewniające dochodowość działalności i bezpieczeństwo powierzonych środków.

Naczelną misją Banku jest wspieranie działań służących rozwojowi przemysłu i usług w zakresie ochrony środowiska oraz rynku produktów i usług związanych z ekologią.

Przedmiotem działalności Banku jest wykonywanie czynności bankowych, w tym: gromadzenie środków pieniężnych, udzielanie kredytów, dokonywanie rozliczeń pieniężnych, wykonywanie innych usług bankowych, a także świadczenie finansowych usług konsultacyjno-doradczych.

3.2. Działalność maklerska

Dom Maklerski BOŚ S.A. uzyskał zezwolenie na prowadzenie przedsiębiorstwa maklerskiego na podstawie decyzji KPWIG z dnia 18 sierpnia 1994 r. Od 1 marca 1996 r. DM BOŚ S.A. jest członkiem Giełdy Papierów Wartościowych i z tym dniem prowadzi bezpośrednie działanie na giełdzie.

Dom Maklerski BOŚ S.A. w 2008 r. działał na rynku usług maklerskich we wszystkich podstawowych jego obszarach.

4. PODSTAWOWE PRODUKTY, USŁUGI I SFERY DZIAŁALNOŚCI GRUPY

4.1. Produkty bankowe

Bank posiada w swojej ofercie produkty (depozytowe, kredytowe, rozliczeniowe) oferowane wszystkim grupom klientów, jak również produkty skierowane bezpośrednio do wybranych grup klientów Banku. Bank wyodrębnia następujące piony: pion korporacji i finansów publicznych oraz pion detaliczny. W ramach pionu korporacji i finansów publicznych Bank dodatkowo wyodrębnia podstawowe segmenty klientów: klientów korporacyjnych, klientów sektora finansów publicznych i funduszy ekologicznych. Warunki i zasady współpracy z poszczególnymi grupami klientów są dostosowywane przez Bank do zmieniających się warunków rynkowych oraz potrzeb klientów, a ich celem jest szybka i efektywna obsługa.

Oferta produktowa BOŚ S.A. wyróżnia się na rynku produktami związanymi ze wspieraniem przedsięwzięć proekologicznych, które są oferowane we wszystkich segmentach klientów Banku.

4.1.1. Działalność proekologiczna

Działalność proekologiczna Banku dotyczy w głównej mierze udzielania kredytów na przedsięwzięcia związane z ochroną środowiska. Oferta proekologiczna obejmuje kredyty udzielane we współpracy z donatorami oraz produkty własne. Oferta ta jest zróżnicowana i dostosowana do potrzeb różnych podmiotów – klientów korporacyjnych, klientów segmentu finansów publicznych oraz klientów indywidualnych.

Kredyty udzielane we współpracy z naszymi partnerami oferowane są klientom na warunkach preferencyjnych, tj. o oprocentowaniu niższym niż rynkowe.

W 2008 r. Bank współpracował w tym zakresie z Wojewódzkimi Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Europejskim Funduszem Rozwoju Wsi Polskiej "Counterpart Fund".

W ramach tej współpracy udzielano:

- kredytów ze środków lub z dopłatami do oprocentowania Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, na inwestycje dotyczące termomodernizacji budynków, odnawialnych źródeł energii, modernizacji systemów grzewczych, budowy małych i przydomowych oczyszczalni ścieków, jak również na projekty z zakresu gospodarki wodno-ściekowej realizowane przy udziale środków unijnych.;
- kredytów ze środków EFRWP "Counterpart Fund" na przedsięwzięcia związane z zaopatrzeniem w wodę, z zakresu budowy dróg oraz agroturystyki.

Kredyty komercyjne udzielane przez Bank mogą również posiadać elementy preferencji, jak np. premię skutkującą obniżeniem kwoty zadłużenia w przypadku kredytów udzielanych na podstawie ustawy o wspieraniu przedsięwzięć termomodernizacyjnych (we współpracy z Bankiem Gospodarstwa Krajowego).

Obligo kredytów proekologicznych na koniec 2008 r. wyniosło 1 764,9 mln zł, co stanowi wzrost o 26,6% w stosunku do stanu na koniec 2007 r. Udział kredytów proekologicznych w obligu ogółem stanowi 21,3%.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2008 r. udzielono 2 451 kredytów proekologicznych w łącznej kwocie 639,3 mln zł, wobec 772,4 mln zł w roku 2007. Spośród udzielonych kredytów 50% wartości, tj. 318,0 mln zł, stanowiły kredyty preferencyjne.

4.1.2. Obsługa klientów detalicznych

Liczba aktywnych klientów detalicznych na 31 grudnia 2008 r. wynosiła 146,7 tys. Oferta Banku dla tej najliczniejszej grupy klientów jest kompleksowa i obejmuje niemal wszystkie produkty i usługi dostępne na polskim rynku bankowym, w tym szeroki wybór produktów proekologicznych.

Dla klientów indywidualnych Bank posiadał bogatą ofertę depozytów:

- rachunki oszczędnościowo-rozliczeniowe EKOKONTO prowadzone w ramach "Pakietu EKOKONTO", „Pakietu EKOKONTO PLUS” oraz "Pakietu EKOKONTO VIP" wraz z możliwością otwierania rachunków EKOKONTO H2O dla młodzieży w wieku od 13-18 lat i wydawania do nich kart Maestro H2O,
- rachunki a'vista w złotych i w walutach obcych,
- konta oszczędnościowe EKOPROFIT w euro i w złotych,
- lokaty terminowe w złotych i w walutach obcych w terminach od 1 miesiąca do 12 miesięcy,
- lokaty inwestycyjne (wycofane z oferty z dniem 1 września 2008 r.),
- „Złota Lokata” – 15 miesięczna lokata w złotych (produkt sprzedawany do 31 grudnia 2008 r.),
- lokata proekologiczna „Lokata z bocianem” z odpisem na rzecz organizacji wspierającej ochronę bociana.

W przypadku deponowania wyższych kwot istnieje możliwość negocjowania wysokości oprocentowania.

Posiadaczom Pakietu EKOKONTO PLUS i EKOKONTO VIP przysługuje bezpłatne ubezpieczenie „Assistance Medyczne”, natomiast dla posiadaczy Pakietu EKOKONTO VIP dodatkowo ubezpieczenie NNW.

Ponadto, dla wszystkich posiadaczy pakietów EKOKONTO Bank oferuje możliwość zakupu dodatkowych ubezpieczeń NNW na sumę 30, 50 i 100 tys. zł oraz ubezpieczeń zdrowotnych, zapewniających ochronę ubezpieczeniową w zakresie ubezpieczenia na życie oraz obsługę medyczną, zgodnie z wybranym przez Klienta wariantem ubezpieczenia.

Najbardziej istotnym produktem kredytowym dla klientów indywidualnych jest kredyt hipoteczny. Wśród pozostałych produktów kredytowych oferowanych klientom indywidualnym najbardziej znaczące to: karty kredytowe VISA Classic, Visa Gold, pożyczki gotówkowe i hipoteczne, pożyczki w EKOKONCIE, kredyty na zakup papierów wartościowych, kredyty finansujące inwestycje ekologiczne.

Dążąc do spełnienia oczekiwań klientów i ich firm, Bank w ofercie produktowej dla mikroprzedsiębiorstw posiada:

- Pakiet „Jantar”,
- Pakiet „Jantar Start”,
- Pakiet „ekoJantar”

oraz dla wspólnot mieszkaniowych - Pakiet „Arkada”.

Ponadto, klientom tym Bank oferuje komercyjne produkty kredytowe, takie jak: kredyty obrotowe w rachunku kredytowym i bieżącym, karty kredytowe – VISA Business dla mikroprzedsiębiorstw, kredyty inwestycyjne, a także kredyty z zakresu finansowania projektów ekologicznych (kredyty preferencyjne i komercyjne).

Klientom detalicznym została udostępniona możliwość korzystania z produktów za pośrednictwem usług bankowości elektronicznej – TELEBOŚ i BOŚBank24 Twoje Konto.

Dla klientów indywidualnych posiadających w Banku rachunki oszczędnościowo – rozliczeniowe, wydaje się następujące karty:

- Maestro – karta debetowa,
- Maestro H2O – karta debetowa wydawana osobom małoletnim pomiędzy 13 a 18 rokiem życia,
- MasterCard Standard – karta z odroczonym terminem płatności,
- MasterCard Gold – karta z odroczonym terminem płatności,

dla klientów posiadających rachunki firmowe przeznaczone są karty:

- Maestro Business – karta debetowa,
- MasterCard Business – karta z odroczonym terminem płatności,
- MasterCard Business Gold – karta z odroczonym terminem płatności.

Ponadto, Bank oferuje klientom detalicznym karty kredytowe:

- VISA Classic - dla klientów indywidualnych,
- VISA Gold - dla zamożnych klientów indywidualnych,
- VISA Business - dla mikroprzedsiębiorstw.

W całym 2008 r. Bank koncentrował się na podniesieniu atrakcyjności oferowanych produktów klientom detalicznym, wzroście jakości ich obsługi oraz poprawie efektywności sprzedaży, między innymi poprzez:

- wprowadzenie nowych produktów tj.:
 - produktu ubezpieczeniowo-lokacyjnego "Oszczędzaj z rysiem" - sprzedawanego w formie subskrypcji trwającej od 25 marca 2008 r. do 24 kwietnia 2008 r.,
 - produktu ubezpieczeniowo-lokacyjnego "Oszczędzaj z rysiem II" - sprzedawanego w formie subskrypcji trwającej od 3 października 2008 r. do 13 listopada 2008 r.,
 - inwestycyjnego programu strukturyzowanego „Bogactwa Natury” – sprzedawanego w formie subskrypcji trwającej od 26 maja 2008 r. do 26 czerwca 2008 r.,
 - Pakietu Mieszkaniowego dla osób fizycznych,
- modyfikację dotychczasowej oferty depozytowej oraz oferty kredytowej - kredytów i pożyczek hipotecznych; pożyczek w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym EKOKONTO.

W związku ze zmieniającymi się preferencjami klientów indywidualnych w zakresie oszczędzania i dużym zainteresowaniem w 2008 r. (zwłaszcza w okresie pierwszych 3 kwartałów) alternatywnymi formami oszczędzania, BOŚ S.A. we współpracy z Domem Maklerskim BOŚ S.A., zaproponował posiadaczom Pakietu EKOKONTO VIP obsługę rachunku inwestycyjnego przez internet oraz możliwość inwestycji na zagranicznych rynkach terminowych.

Klienci Banku mogli również korzystać z produktów rozliczeniowych, takich jak zlecenia płatnicze (w tym płatności na rzecz organów podatkowych i ZUS), polecenia zapłaty, wpłaty gotówkowe na rachunki prowadzone w innych bankach, polecenia wypłaty z/za granicę.

4.1.3. Obsługa klientów korporacyjnych

Sektor małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) pozostaje dla BOŚ S.A. jednym z najważniejszych segmentów rynku. Bank konstruując szeroką ofertę produktów depozytowych i kredytowych posiada bazę w oparciu o którą dla każdego klienta może być budowana indywidualna oferta dostosowana do konkretnych potrzeb. W 2008 roku Bank wprowadził szereg rozwiązań usługowo-produktowych dla klientów z tego sektora koncentrując się na ścisłym powiązaniu oferty z funkcjonalnym i nowoczesnym rachunkiem bieżącym.

W zakresie oferty depozytowej Bank oferuje:

- Rachunki bieżące w złotych i w walutach obcych,
- Pakiet e-BOŚ,
- Pakiet i-LAS,
- Pakiet Ekologiczny,
- Lokaty terminowe w złotych i w walutach obcych w terminach od 21 dni do 12 miesięcy,
- Lokaty terminowe Biznes w złotych i w walutach obcych w terminach od 21 dni do 12 miesięcy,
- Lokaty "automatyczny overnight,"
- Lokaty negocjowane.

Dostęp do rachunków zapewniony jest zarówno przez sieć oddziałów w całej Polsce jak i przez elektroniczne kanały dystrybucji. Dzięki posiadaniu w ofercie dwóch systemów bankowości elektronicznej: systemu internetowego Bośbank24- IBOSS oraz systemu home banking BOSCOM Bank pozostawia Klientom możliwość elastycznego wyboru elektronicznych kanałów dostępu.

Dla klientów Banku posiadających rachunki firmowe Bank zapewnia korzystanie z następujących kart płatniczych:

- Karta Maestro Business – karta debetowa,
- Karta MasterCard Business – karta z odroczonym terminem płatności,
- Karta MasterCard Business Gold – karta z odroczonym terminem płatności.

W zakresie produktów kredytowych Bank oferuje różnorodne możliwości finansowania zarówno krótkoterminowego jak i długoterminowego. Bank uczestniczy we współfinansowaniu przedsięwzięć z udziałem środków unijnych oraz z zakresu inwestycji proekologicznych.

Główne produkty kredytowe:

- Kredyt obrotowy w rachunku kredytowym bądź w linii kredytowej,
- Kredyt w rachunku bieżącym,
- Kredyt w walutach wymienialnych i denominowany,
- Kredyt inwestycyjny,
- Pożyczka hipoteczna,
- Gwarancje bankowe,
- Wykup wierzytelności.

W Banku prowadzona jest również obsługa operacji dokumentowych w zakresie: inkasa dokumentowego w eksporcie i imporcie oraz akredytywy dokumentowej w eksporcie i imporcie.

W celu zapewnienia efektywnego zarządzania środkami pieniężnymi Klienta Bank udostępnia dodatkowe usługi w ramach Cash Management; takie jak konsolidacja sald, wpłaty zamknięte, wrzutnia nocna oraz polecenie zapłaty.

Bank oferuje standardowe produkty rozliczeniowe w zakresie płatności krajowych i zagranicznych.

W roku 2008 wprowadzono specjalną promocję bezpiecznego podpisu elektronicznego pod hasłem „Rachunek z podpisem”. Każdy klient, który otworzy rachunek bieżący w BOŚ S.A. otrzyma nieodpłatnie zestaw z bezpiecznym podpisem elektronicznym, na który składa się certyfikat kwalifikowany, karta kryptograficzna oraz czytnik. BOŚ S.A. oferuje bezpieczny podpis elektroniczny w ramach współpracy z Krajową Izbą Rozliczeniową S.A. Podpis ten może być wykorzystywany w bankowości internetowej Banku.

Wprowadzono nowy produkt - Pakiet Ekologiczny skierowany do firm, które prowadzą bądź podejmują działalność związaną z ochroną środowiska. W ramach Pakietu Ekologicznego oraz jednej opłaty miesięcznej, Klient otrzymuje szereg elementów tj.:

- Bezpłatne doradztwo ekologiczne, w ramach którego dostosowujemy rodzaj finansowania do profilu działalności firmy i jej potrzeb inwestycyjnych,
- Rachunek bieżący w złotych z dostępem do bankowości internetowej BOŚBank24 – iBOSS,
- Kartę Maestro Business – kartę debetową ułatwiającą dokonywanie płatności,
- Token DigiPass – urządzenie służące do logowania do systemu BOŚBank24 – iBOSS oraz do autoryzacji transakcji,
- Bezpieczny podpis elektroniczny w cenie promocyjnej.

Pakiet Ekologiczny gwarantuje jego nabywcy szereg korzyści, wśród których należy wymienić przede wszystkim obniżenie kosztów – niższe opłaty w pakiecie niż poza nim, a także oszczędność czasu dzięki systemowi bankowości internetowej BOŚBank24 – iBOSS.

W 2008 roku w ramach modyfikacji istniejącej oferty zmianie uległ dotychczasowy internetowy Pakiet iBOSS. Pakiet otrzymał nową nazwę bardziej identyfikowalną z Bankiem – Pakiet e-BOŚ i został udostępniony dla wszystkich klientów korporacyjnych. W Pakiecie e-BOŚ w ramach stałej miesięcznej opłaty Klienci otrzymują: rachunek bieżący z pełną funkcjonalnością systemu bankowości internetowej, limit overdraft w wysokości do 15 tys. zł, kartę Maestro Business oraz automatyczne lokowanie środków na lokatach O/N.

W II połowie 2008 r. wprowadzono również zmiany w zakresie standardowej oferty lokat terminowych, z uwzględnieniem promocji klientów związanych z Bankiem, posiadających rachunek bieżący. Dzięki wprowadzonym modyfikacjom standardowe lokaty terminowe otwierane na podstawie Umowy ramowej lokat terminowych uzyskały nowe rynkowe wartości. Klienci mogą lokować w terminach od 21 dni do 12M bez konieczności otwierania rachunku bieżącego w Banku. Dla klientów związanych z Bankiem, posiadających rachunek bieżący w Banku oferowane są lokaty terminowe Biznes o atrakcyjniejszym oprocentowaniu w stosunku do warunków standardowych.

W listopadzie 2008 r. dokonano modyfikacji głównych procesów kredytowych Banku dotyczących udzielania kredytów inwestycyjnych i obrotowych dla klientów korporacyjnych i klientów sektora finansów publicznych. W efekcie wprowadzenia zmian skrócono czas trwania procesu kredytowego oraz wprowadzono uproszczenia w zakresie dokumentacji przedstawianej przez klienta.

W grudniu 2008 r. wprowadzono do oferty Banku nowe zasady udzielania promes dotyczących finansowania projektów unijnych. W efekcie został uproszczony proces kredytowy związany z finansowaniem projektów unijnych.

Liczba aktywnych klientów z segmentu klienta korporacyjnego na koniec 2008 r. wynosiła 5,2 tys., wobec 5,1 tys. na koniec 2007 r.

4.1.4. Obsługa segmentu finansów publicznych

W 2008 r. Bank kontynuował współpracę z ponad 30% jednostek samorządu terytorialnego w Polsce. Dla części z nich prowadził kompleksową obsługę budżetów, w trybie Ustawy Prawo zamówień publicznych (poprzez wykorzystanie produktów i usług bankowych oraz innych instrumentów udostępnianych przez Bank) umożliwiającej efektywne zarządzanie środkami pieniężnymi.

Dla klientów segmentu finansów publicznych Bank oferuje wszystkie standardowe produkty depozytowe i kredytowe pozostające w ofercie. Szczególny zakres oferty BOŚ S.A. stanowią produkty służące finansowaniu projektów proekologicznych (kredyty preferencyjne i komercyjne), a także Europejska Oferta, która jest pakietem produktów skierowanych do Przedsiębiorców i Samorządów.

Jedną z ważnych form współpracy Banku z klientami w/w segmentu jest świadczenie kompleksowej obsługi emisji obligacji komunalnych, obejmującej: przygotowanie emisji, prowadzenie ewidencji i depozytu obligacji oraz obsługę płatności wynikających z emisji.

Bank oferuje także produkty o wysokim standardzie dla pracowników jednostek samorządu terytorialnego.

Liczba aktywnych klientów z segmentu finansów publicznych na koniec 2008 r. wynosiła 2,1 tys. wobec 2,0 tys. na koniec 2007 r.

4.1.5. Obsługa funduszy ekologicznych

Współpraca Banku z funduszami ekologicznymi polega przede wszystkim na wspólnym finansowaniu projektów ekologicznych. Dla niektórych funduszy Bank prowadzi kompleksową obsługę bankową (wybór oferty Banku w trybie Ustawy Prawo zamówień publicznych). Ponadto we współpracy możliwe jest także korzystanie z wybranych produktów bankowych.

W 2008 r. Bank, jak w okresach poprzednich, współpracował w zakresie obsługi depozytowej z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz prawie wszystkimi Wojewódzkimi Funduszami Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Udział segmentu funduszy ekologicznych w zobowiązaniach wobec klientów stanowił 14,5% na koniec 2008 r.

4.1.6. Rynek pieniężny i kapitałowy

Bank w ramach swojej działalności na rynku kapitałowo-pieniężnym, koncentruje się na transakcjach związanych z obsługą klientów korporacyjnych, głównie w zakresie wymiany walut. Ponadto, w ramach zarządzania strukturą bilansu Banku, prowadzi operacje na rynku krajowych papierów skarbowych oraz na rynku instrumentów pochodnych stopy procentowej.

4.1.7. Współpraca z zagranicznymi instytucjami finansowymi

Bank kontynuował współpracę z międzynarodowymi instytucjami finansowymi zwłaszcza z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym, Bankiem Rozwoju Rady Europy, które należą do jednych z największych kredytodawców Banku.

W dniu 17 marca 2008 r. podpisana została druga linia kredytowa z Bankiem Rozwoju Rady Europy w wysokości 50 mln EUR (Framework Loan Agreement) na okres 15 lat przeznaczona na

finansowanie projektów inwestycyjnych związanych z rozwojem i utrzymaniem infrastruktury, ochroną środowiska, podmiotów sektora publicznego, współfinansowanie projektów będących częścią programów i projektów pomocowych UE.

W 2008 r. w ofercie Banku znajdowały się kredyty z drugiej linii kredytowej Europejskiego Banku Inwestycyjnego w wysokości 50 mln EUR na okres 12 lat przeznaczonej na inwestycje dla małych i średnich firm oraz jednostek samorządu terytorialnego.

Aktywna współpraca odbywała się także z niemieckim bankiem Kreditanstalt für Wiederaufbau, który również należy do największych kredytodawców Banku.

4.1.8. Bankowość inwestycyjna

Działalność inwestycyjną na rynku kapitałowym BOŚ S.A. prowadzi w ograniczonym zakresie.

W celu zapewnienia możliwości oferowania kompleksowej obsługi produktowej klientom Banku, BOŚ S.A. nie wyklucza zaangażowania kapitałowego w podmioty o profilu uzupełniającym zakres jego usług i oferowanych produktów.

W zakresie działalności inwestycyjnej, Bank przede wszystkim świadczy usługi w obszarze organizacji obsługi niepublicznych emisji obligacji komunalnych i obligacji korporacyjnych.

4.1.8.1. Portfel inwestycyjnych kapitałowych papierów wartościowych

Według stanu na 31 grudnia 2008 r. wartość bilansowa portfela kapitałowych papierów wartościowych Grupy do obrotu wynosiła 2,3 mln zł a dostępnego do sprzedaży 2,7 mln zł.

W 2008 r. nie odnotowano istotnych zmian w wielkości portfela kapitałowych papierów wartościowych Grupy.

4.1.8.2. Organizacja niepublicznych emisji obligacji komunalnych dla samorządów terytorialnych

W 2008 r. Bank podpisał 13 umów na organizację emisji obligacji komunalnych, o łącznej wartości 164,4 mln zł (wobec 8 umów o łącznej wartości 42 mln zł podpisanych w 2007 r.).

W 2008 roku Bank uruchomił i objął do własnego portfela 80 serii obligacji komunalnych o łącznej wartości nominalnej 94,5 mln zł, wobec 35 emisji obligacji o łącznej wartości 29,7 mln zł w 2007 r.

Na dzień 31 grudnia 2008 r.:

- Bank obsługiwał 58 programów emisji obligacji komunalnych o łącznej wartości 474,6 mln zł, wobec 54 programów emisji obligacji komunalnych o łącznej wartości 348,9 mln zł na 31 grudnia 2007 r.
- wartość bilansowa obligacji komunalnych znajdujących się w portfelu Banku wynosiła 296,2 mln zł, co oznacza 28,3% wzrostu w stosunku do stanu z dnia 31 grudnia 2007 r. (230,9 mln zł).
- łączne zadłużenie emitentów obligacji komunalnych z tytułu emisji organizowanych przez Bank po cenie nominalnej wynosiło 340,3 mln zł, co oznacza 21,7% wzrostu w stosunku do stanu z dnia 31 grudnia 2007 r. (279,7 mln zł).

Na dzień 31 grudnia 2008 r. BOŚ S.A. utrzymał pozycję w czołówce organizatorów emisji obligacji komunalnych, uzyskując:

- 4 miejsce na rynku pod względem liczby obsługiwanych programów emisji,
- 5 miejsce pod względem zadłużenia emitentów.

Rentowność obligacji komunalnych znajdujących się w portfelu Banku jest zmienna, ale ma stałą wartość w kolejnych rocznych lub półrocznych okresach odsetkowych, równą sumie średniej ważonej rentowności 52-tygodniowych bonów skarbowych z przetargów poprzedzających rozpoczęcie okresu odsetkowego lub średniej arytmetycznej stawek WIBOR 1M, 3M, 6M lub 1R i marży dla inwestorów.

4.1.8.3. Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych lub instrumentów finansowych

Łączne zadłużenie z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych "EKOBOONUS" (bez odsetek) na koniec 2008 r. wynosiło 0,2 mln zł i nie uległo zmianie w porównaniu do stanu na koniec 2007 r.

Bank nie emitował innych instrumentów finansowych.

4.2. Usługi maklerskie

Dom Maklerski BOŚ S.A. jest przedsiębiorstwem maklerskim prowadzącym działalność na rynku kapitałowym, w zakresie:

- nabywania i zbywania papierów wartościowych na cudzy rachunek,
- nabywania lub zbywania papierów wartościowych na własny rachunek celem realizacji zadań związanych z organizacją rynku regulowanego,
- nabywania i zbywania papierów wartościowych na własny rachunek oraz zarządzanie własnym pakietem papierów wartościowych,
- oferowania papierów wartościowych w obrocie pierwotnym lub w pierwszej ofercie publicznej,
- zarządzania cudzym pakietem papierów wartościowych na zlecenie.

Ponadto, posiadane przez DM BOŚ S.A. zezwolenia Komisji Papierów Wartościowych i Giełd pozwalały na wykonywanie następujących czynności:

- doradztwo w zakresie obrotu papierami wartościowymi,
- prowadzenie rachunków papierów wartościowych oraz rachunków pieniężnych służących do ich obsługi,
- pośrednictwo w nabywaniu lub zbywaniu papierów wartościowych będących w obrocie na zagranicznych rynkach regulowanych,
- podejmowanie czynności faktycznych i prawnych związanych z obsługą towarzystw funduszy inwestycyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw emerytalnych i funduszy emerytalnych,
- dokonywanie czynności związanych z obrotem prawami majątkowymi,
- dokonywanie czynności związanych z obrotem towarami giełdowymi w rozumieniu odrębnej ustawy.

5. GŁÓWNE RYNKI ZBYTU I UZALEŻNIENIE OD PARTNERÓW

5.1. Kanały dystrybucji

W Banku Ochrony Środowiska S.A., wg stanu na 31 grudnia 2008 r. funkcjonowało 105 placówek, tj:

- 22 oddziały,
 - 83 oddziały operacyjne,
- oraz 7 punktów obsługi klienta.

W 2008 r. działalność operacyjną rozpoczęły dwie nowe placówki w Bydgoszczy i w Elblągu a cztery placówki (Katowice, Łomża, Poznań i Warszawa) zmieniły swoją lokalizację.

Na koniec 2008 r. Bank posiadał 104 bankomaty (wobec 100 na koniec 2007 r.). We wszystkich bankomatach dokonano aktualizacji oprogramowania do najnowszej wersji uwzględniającej standard EMV. Jednocześnie Bank umożliwiał swoim indywidualnym klientom bezpłatne korzystanie z ogólnopolskiej sieci bankomatów (do czterech wypłat miesięcznie).

W celu szerszego dotarcia do klientów detalicznych z ofertą kredytów hipotecznych, współpracuje z pośrednikami kredytowymi.

W BOŚ S.A. aktywnie wykorzystywane są następujące kanały elektroniczne:

- bankowość internetowa pod nazwą "Twoje e-Konto", przeznaczona dla klientów detalicznych oraz "iBOSS", przeznaczona dla klientów korporacyjnych i podmiotów z sektora finansów publicznych (www.bosbank.pl),
- home-banking o nazwie BOSCOM, przeznaczona dla klientów chcących korzystać z łączności modemowej,
- bankowość telefoniczna oraz Call Center.

Dom Maklerski BOŚ S.A. świadczy usługi poprzez sieć 20 placówek oraz prowadzi swoją działalność za pośrednictwem Internetu (www.bossa.pl).

5.2. Liczba obsługiwanych klientów, rachunków i kart płatniczych

Lp.	Wyszczególnienie	31.12.2008	31.12.2007	Zmiana (+/-) do:
		w tys. szt.		31.12.07
BANK OCHRONY ŚRODOWISKA S.A.				
1.	Liczba klientów	154,2	145,5	8,7
1.1.	Liczba klientów detalicznych	146,7	138,4	8,3
1.2.	Liczba klientów pionu korporacji i finansów publicznych	7,3	7,1	0,2
1.3.	Klienci niesklasyfikowani	0,2	0,0	0,2
2.	Liczba rachunków bieżących *	148,8	123,6	25,2
3.	Liczba klientów detalicznych korzystających z usług bankowości elektronicznej	80,5	72,0	8,5
4.	Liczba klientów koropracyjnych korzystających z usług bankowości elektronicznej	4,7	3,3	1,4
5.	Karty płatnicze i kredytowe klientów indywidualnych	82,3	78,0	4,3
6.	Karty płatnicze i kredytowe klientów instytucjonalnych	7,3	6,7	0,6
7.	Liczba placówek (w szt. , bez 7 POK)	105	103	2
8.	Liczba bankomatów (w szt.)	104	100	4
DOM MAKLEPSKI BOŚ S.A.				
1.	Liczba rachunków inwestycyjnych	31,6	29,0	2,6
1.1	w tym liczba rachunków internetowych	20,1	16,8	3,3
2.	Liczba placówek (w szt.)	20	20	0

* łącznie z pakietami i VIP

5.3. Uzależnienie od partnerów

W analizowanym okresie Bank nie posiadał klientów, których udział osiągałby co najmniej 10% przychodów ze sprzedaży Banku ogółem.

W 2008 r. nadal ważnymi partnerami Banku w zakresie prowadzonej działalności bankowej, były: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW) oraz Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW). NFOŚiGW jest podmiotem dominującym wobec BOŚ S.A.

W ramach współpracy z NFOŚiGW, WFOŚiGW i Europejskim Funduszem Rozwoju Wsi Polskiej (EFRWP), Bank:

1) udziela kredytów:

- ze środków funduszy na ryzyko Banku;
- ze środków własnych Banku z dopłatami funduszy do oprocentowania;
- w ramach wspólnego finansowania zadań z funduszami, przy czym część przypadająca na zaangażowanie Banku jest udzielana na zasadach komercyjnych, a część pochodząca ze środków Funduszy - na zasadach preferencyjnych.

Łączne zadłużenie brutto z tytułu udzielonych kredytów proekologicznych we współpracy z ww. donatorami wg stanu na koniec grudnia 2008 r. wyniosło 993,9 mln zł.

2) gromadzi środki – łączny stan depozytów tych klientów oraz środków powierzonych na kredyty wyniósł 1 632,8 mln zł, w tym:

- wartość środków powierzonych na kredyty NFOŚiGW wynosiła 172,4 mln zł
- wartość środków powierzonych na kredyty WFOŚiGW wynosiła 47,6 mln zł;
- wartość środków powierzonych na kredyty EFRWP wynosiła 85,3 mln zł
- środki NFOŚiGW, WFOŚiGW i EFRWP na rachunkach bieżących i terminowych, nie związane bezpośrednio z finansowaniem kredytów przeznaczonych na ochronę środowiska kształtowały się na koniec 2008 r. na poziomie 1 325,2 mln zł.

5.4. Koncentracja geograficzna

Bank działa na rynku polskim, a jego aktywność skorelowana jest z potencjałem ekonomicznym regionów oraz ich zaangażowaniem w realizację przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska. Koncentrację geograficzną w zakresie depozytów pozyskanych przez sieć placówek Banku (według 22 oddziałów) oraz zadłużenia kredytowego na koniec 2008 r. przedstawia poniższe zestawienie.

Lp.	Województwo	DEPOZYTY pozyskane przez sieć placówek	KREDYTY
1.	Dolnośląskie	3,4%	7,1%
2.	Kujawsko-Pomorskie	5,6%	6,0%
3.	Lubelskie	5,2%	5,6%
4.	Lubuskie	0,0%	0,0%
5.	Łódzkie	4,1%	3,3%
6.	Małopolskie	6,9%	5,6%
7.	Mazowieckie	38,5%	27,0%
8.	Opolskie	1,3%	2,1%
9.	Podkarpackie	3,7%	3,6%
10.	Podlaskie	1,7%	3,0%
11.	Pomorskie	3,2%	4,4%
12.	Śląskie	11,3%	11,5%
13.	Świętokrzyskie	0,0%	0,0%
14.	Warmińsko-Mazurskie	3,7%	4,7%
15.	Wielkopolskie	5,3%	7,9%
16.	Zachodniopomorskie	6,1%	8,2%
OGÓŁEM		100,0%	100,0%

6. INFORMACJE O UMOWACH BANKU

6.1. Umowy znaczące

W 2008 r. Bank informował w raportach bieżących o wszystkich zawartych umowach znaczących dla działalności emitenta.

6.2. Umowy z Bankiem Centralnym i organami nadzoru

- 1) Umowa dodatkowa z NBP zawarta w dniu 18 listopada 2008 r. w sprawie uregulowania zasad zawierania i rozliczania transakcji;
- 2) Umowa ramowa z NBP zawarta w dniu 4 listopada 2008 r. w sprawie uregulowania zasad zawierania i rozliczania transakcji;
- 3) Umowa z NBP zawarta w dniu 27 lutego 2008 r. w sprawie udzielenia kredytu technicznego i przenoszenia praw z papierów wartościowych;
- 4) Umowa z NBP zawarta w dniu 27 lutego 2008 r. w sprawie udzielenia kredytu lombardowego i ustanowienia zastawu zabezpieczającego ten kredyt;
- 5) Umowa z NBP zawarta w dniu 25 kwietnia 2007 r. w sprawie przekazywania informacji sprawozdawczych do NBP i korzystania z Portalu Systemu Informacji Sprawozdawczej;
- 6) Umowa z NBP zawarta w dniu 3 marca 2005 r. w sprawie warunków otwierania i prowadzenia rachunku RTGS w systemie Sorbnet-Euro (w dniu 15 maja 2008 r. zawarto porozumienie dotyczące wprowadzenia tekstu jednolitego przedmiotowej umowy);
- 7) Umowa z NBP zawarta w dniu 9 października 2003 r. o prowadzenie rachunku i konta depozytowego papierów wartościowych w Rejestrze Papierów Wartościowych;
- 8) Umowa rachunku lokaty terminowej banku w złotych w NBP zawarta w dniu 13 grudnia 2001 r.;
- 9) Umowa rachunku bankowego zawarta w dniu 30 czerwca 2000 r. między NBP a BOŚ S.A. (z późniejszymi zmianami).

6.3. Umowy z podmiotem uprawnionym do badania sprawozdań finansowych

6.3.1. Umowy o dokonanie badań sprawozdań finansowych

- 1) Umowa zawarta w dniu 27 czerwca 2008 r. z Ernst&Young Audit Sp. z o.o.
Przedmiotem umowy jest przeprowadzenie przeglądu jednostkowego skróconego sprawozdania finansowego Banku i skonsolidowanego sprawozdania finansowego za 6 miesięcy i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. za 2008 r.;
- 2) Umowa zawarta w dniu 20 lipca 2007 r. z PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o.
Przedmiotem umowy jest przeprowadzenie badania sprawozdań finansowych za okres od 1 stycznia 2007 r. do 31 grudnia 2007 r. oraz badania śródrocznych sprawozdań finansowych za okres od 1 stycznia 2007 r. do 30 czerwca 2007 r.

6.3.2. Pozostałe umowy z podmiotem uprawnionym do badań sprawozdań finansowych

- 1) Umowa zawarta w dniu 15 grudnia 2008 r. zawarta z Ernst&Young Audit Sp. z o.o. na wykonanie uzgodnionych procedur w zakresie analizy umów leasingowych przedstawionych przez Bank
- 2) Umowa zawarta w dniu 15 grudnia 2008 r. zawarta z Ernst&Young Audit Sp. z o.o. na przeprowadzenie szkolenia;
- 3) Umowa z Ernst&Young Business Advisory o świadczenie usług doradczych zawarta w dniu 19 maja 2008 r.;
- 4) Umowa z PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. o świadczenie usług w zakresie doradztwa podatkowego zawarta w dniu 4 grudnia 2007 r.;
- 5) Umowa z PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. o przeprowadzenie uzgodnionych procedur dot. doradztwa księgowego w obszarze ujmowania kosztów poniesionych z tytułu wdrożenia Centralnego Systemu Informatycznego zawarta w dniu 30 marca 2007 r.

6.3.3. Wynagrodzenie dla podmiotu uprawnionego do badań sprawozdań finansowych

Wynagrodzenie Ernst&Young Audit Sp. z o.o. z tytułu przeglądów i badań jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego:

• za przegląd sprawozdania półrocznego w 2008 r.	wypłacone	176 900,00 zł,
• za badanie sprawozdania rocznego 2008 r.	pozostaje do zapłaty	378 200,00 zł
• dodatkowe koszty bezpośrednie	pozostaje do zapłaty	16 653,00 zł

Wynagrodzenie PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o.
za badanie/przegląd sprawozdań finansowych w 2007 r.

wypłacone	640 500,00 zł
-----------	---------------

Wynagrodzenie PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. z tytułu doradztwa podatkowego.:

• za 2008 r.	wypłacone	219 600,00 zł
• za 2007 r.	wypłacone	219 600,00 zł

Wynagrodzenie PricewaterhouseCoopers Sp. z o.o. z innych tytułów:

• za 2008 r.	wypłacone	12 202,44 zł

Wynagrodzenie Ernst&Young Business Advisory Sp. z o.o. z tytułu doradztwa księgowego i podatkowego:

• za 2008 r.	pozostaje do zapłaty	63 440,00 zł

Wynagrodzenie Ernst & Young Audit Sp. z o.o. z innych tytułów:

• za 2008 r.	pozostaje do zapłaty	12 200,00 zł

II. WYNIKI FINANSOWE GRUPY

1. BILANS

Suma bilansowa Grupy na dzień 31 grudnia 2008 r. wyniosła 11 181,6 mln zł i była wyższa o 22,5% w porównaniu do stanu na koniec 2007 r.

1.1. Aktywa, kapitał własny i zobowiązania razem z punktu widzenia płynności

Aktualna struktura bilansu Banku charakteryzująca się wysokim udziałem środków stabilnych (części funduszy własnych, długoterminowych pożyczek od banków, osadu depozytowego) po stronie pasywnej oraz znaczącym udziałem aktywów płynnych po stronie aktywnej nie niesie istotnego zagrożenia z tytułu płynności. Bank podejmuje szereg działań w warunkach zmniejszonego zaufania na rynku międzybankowym dla pozyskania nowych depozytów.

Utrzymywanie zrównoważonego wzrostu bazy depozytowej i zadłużenia kredytowego zapewnia utrzymanie bezpiecznego poziomu płynności.

Płynność bieżąca Banku zapewniona jest poprzez posiadanie środków płynnych, szybkozbywalnych aktywów oraz możliwość pozyskania krótkoterminowych depozytów z rynku międzybankowego. Zarząd na wniosek odpowiednich komórek Banku, zatwierdza, ustalone zgodnie z wewnętrzną metodologią, minimalne limity środków, jakie muszą być dostępne w celu zapewnienia bieżącej płynności.

Wielkość niedopasowania terminów zapadalności i wymagalności aktywów i zobowiązań ma podstawowe znaczenie dla zarządzania Bankiem. BOŚ S.A. stosuje zweryfikowane modele pozwalające ocenić maksymalny bezpieczny poziom zróżnicowania struktury terminowej. Bank utrzymuje rezerwę środków na realizację zobowiązań pozabilansowych zgodnie z wyliczonym prawdopodobieństwem ich realizacji.

1.2. Kapitał własny i zobowiązania razem Grupy

1.2.1. Zmiany w strukturze kapitału własnego i zobowiązań razem

Lp.	Wyszczególnienie	31.12.2008		31.12.2007		Dynamika 31.12.07=100
		tys. zł	%	tys. zł	%	
1.	Zobowiązania wobec BC	128	0,0	132	0,0	97,0
2.	Zobowiązania wobec innych banków	893 199	8,0	661 641	7,2	135,0
3.	Pochodne instrumenty finansowe	61 922	0,6	5 146	0,1	1 203,3
4.	Zobowiązania wobec klientów	9 210 293	82,3	7 396 402	81,0	124,5
5.	Zobowiązania z tytułu emisji bankowych papierów wartościowych	210	0,0	215	0,0	97,7
6.	Rezerwy	17 019	0,2	14 987	0,2	113,6
7.	Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku	6 284	0,0	73	0,0	8 608,2
8.	Pozostałe zobowiązania	101 954	0,9	159 099	1,7	64,1
9.	Kapitał własny	890 556	8,0	891 216	9,8	99,9
KAPITAŁ WŁASNY I ZOBOWIĄZANIA RAZEM		11 181 565	100,0	9 128 911	100,0	122,5

W 2008 r. tempo wzrostu zobowiązań wobec klientów i zobowiązań wobec innych banków było wyższe od tempa wzrostu kapitału własnego, co przełożyło się w strukturze bilansu na wzrost udziału zobowiązań wobec klientów o 1,3 p.p. oraz wzrost udziału zobowiązań wobec innych banków o 0,8 p.p., przy jednoczesnym spadku udziału kapitału własnego o 1,8 p.p.

Kapitał własny Grupy BOŚ S.A. na dzień 31 grudnia 2008 r. wynosił 890,6 mln zł i był niższy o 0,1% w porównaniu do stanu na koniec 2007 r.

Wzrost pozycji pochodne instrumenty finansowe dotyczył głównie transakcji FX Swap i transakcji wymiany stopy procentowej IRS.

W 2008 roku Grupa Kapitałowa BOŚ S.A. posiadała pełną zdolność do realizacji wymagalnych zobowiązań oraz finansowania akcji kredytowej i innych wydatków inwestycyjnych.

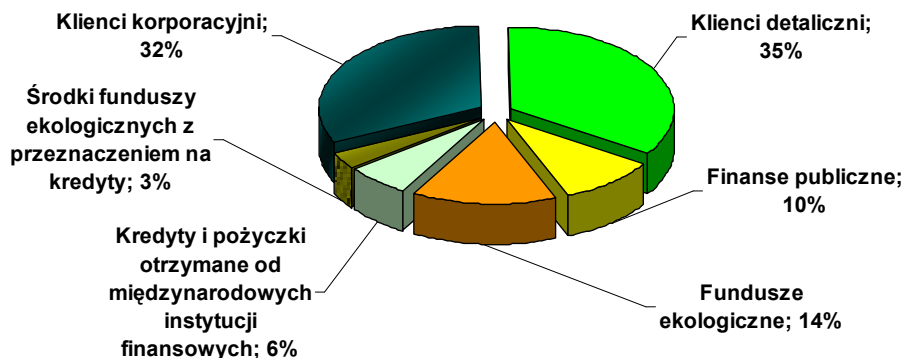
1.2.2. Źródła finansowania działalności Grupy

Zobowiązania Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. wobec klientów według stanu na 31 grudnia 2008 r. wyniosły 9 210,3 mln zł i były wyższe o 24,5% w porównaniu do stanu na koniec 2007 r.

Lp.	Wyszczególnienie	31.12.2008		31.12.2007		Dynamika
		tys. zł	%	tys. zł	%	31.12.07=100
1. Klienci korporacyjni		2 913 396	31,6	2 326 657	31,4	125,2
a.	rachunki bieżące/rozliczeniowe	825 217	9,0	867 522	11,7	95,1
b.	lokaty terminowe	2 088 179	22,6	1 459 135	19,7	143,1
2. Klienci detaliczni		3 173 395	34,5	2 651 699	35,9	119,7
a.	rachunki bieżące/rozliczeniowe	1 532 468	16,6	1 499 269	20,3	102,2
b.	lokaty terminowe	1 640 927	17,9	1 152 430	15,6	142,4
3. Finanse publiczne		901 415	9,8	584 646	7,9	154,2
a.	rachunki bieżące/rozliczeniowe	455 298	4,9	255 796	3,5	178,0
b.	lokaty terminowe	446 117	4,9	328 850	4,4	135,7
4. Fundusze ekologiczne		1 331 851	14,5	1 118 088	15,1	119,1
a.	rachunki bieżące/rozliczeniowe	25 750	0,3	94 584	1,3	27,2
b.	lokaty terminowe	1 306 101	14,2	1 023 504	13,8	127,6
5. Pozostali klienci		2 822	0,0	3 343	0,0	84,4
6. Kredyty i pożyczki otrzymane od międzynarodowych instytucji finansowych		582 325	6,3	314 708	4,3	185,0
7. Środki funduszy ekologicznych z przeznaczeniem na kredyty		305 089	3,3	397 261	5,4	76,8
ZOBOWIĄZANIA WOBEC KLIENTÓW RAZEM		9 210 293	100,0	7 396 402	100,0	124,5

Największy udział w zobowiązaniach wobec klientów wynoszący 34,5% mają depozyty klientów detalicznych. Na koniec 2008 r. wyniosły 3 173,4 mln zł i zwiększyły się w porównaniu do stanu na koniec 2007 roku o 521,7 mln zł. Było to głównie efektem wprowadzenia przez Bank do oferty dwóch atrakcyjnie oprocentowanych produktów depozytowo-ubezpieczeniowych: Oszczędzaj z Rysiem I oraz Oszczędzaj z Rysiem II. Według stanu na koniec 2008 r. Bank pozyskał z tytułu tych produktów łącznie 811,2 mln zł, przy czym część środków pochodziła z przesunięć środków klientów z innych lokat. Dużym zainteresowaniem klientów cieszy się EKOPROFIT, produkt łączący elementy rachunku oszczędnościowego i lokaty terminowej o progresywnym oprocentowaniu.

Zobowiązania wobec klientów - struktura segmentowa

W stosunku do stanu na koniec 2007 r. udział depozytów klientów detalicznych w zobowiązaniach wobec klientów spadł o 1,4 p.p. Było to efektem mniejszego tempa wzrostu niż w segmencie klientów korporacyjnych i segmencie finansów publicznych (budżet).

Największa koncentracja w zakresie pozyskiwanych środków przez placówki Banku na koniec IV kwartału 2008 r. wystąpiła w województwach: mazowieckim, śląskim oraz małopolskim.

Przeciętna podstawowa stopa oprocentowania depozytów pozyskanych przez sieć placówek Banku ukształtowała się w 2008 r. na poziomie 4,58% (3,34% w 2007 r.), przy czym dla depozytów złotych wyniosła 4,76% (3,43% w 2007 r.), a depozytów walutowych 2,08% (2,26% w 2007 r.).

1.2.3. Informacje o zaciągniętych kredytach, o umowach pożyczek, z uwzględnieniem terminów ich wymagalności

W 2008 r. (w dniu 17 marca 2008 r.) podpisana została druga linia kredytowa z Bankiem Rozwoju Rady Europy w wysokości 50 mln EUR (Framework Loan Agreement) na okres 15 lat.

Informacja o zaciągniętych pożyczkach znajduje się w tabeli:

Lp.	Pożyczkodawca	Kwota pożyczki	kwota do wykorzystania tys. zł	Waluta	Data zawarcia umowy	Data spłaty kapitału
1	Kreditanstalt für Wiederaufbau, Frankfurt	9 130 000	0	EUR	18-4-2000	18-4-2010
2	Kreditanstalt für Wiederaufbau, Frankfurt	10 000 000	0	EUR	25-4-2001	15-9-2011
3	Kreditanstalt für Wiederaufbau, Frankfurt	5 400 000	0	EUR	28-11-2001	28-11-2011
		4 600 000	0			28-8-2013
4	Kreditanstalt für Wiederaufbau, Frankfurt	10 000 000	0	EUR	4-11-2002	4-11-2012
5	Nordic Investment Bank, Helsinki	10 000 000	5 000 000	EUR	4-12-2002	15-10-2010
6	Council of Europe Development Bank, Paryż	50 000 000	0	EUR	2-7-2003	18-12-2018
7	European Investment Bank, Luksemburg	50 000 000	0	EUR	18-7-2003	15-3-2016
8	Kreditanstalt für Wiederaufbau, Frankfurt	15 000 000	13 000 000	EUR	20-3-2007	15-9-2017
9	European Investment Bank, Luksemburg	50 000 000	0	EUR*	12-11-2007	15-6-2020
10	Council of Europe Development Bank, Paryż	50 000 000	35 000 000	EUR*	17-3-2008	25.04.2023
RAZEM EUR		264 130 000	53 000 000			
11	Bayerische Landesbank, Monachium i Erste Bank der Österreichischen Sparkassen AG, Bank Austria Creditanstalt AG, Wiedeń i HSH Nordbank AG, Hamburg/Kilonia	125 000 000	0	CHF	19-8-2005	19-8-2010
12	Nordbank AG, Hamburg/Kilonia	80 000 000	0	CHF	12-5-2006	19-11-2011
RAZEM CHF		205 000 000	0			

* wykorzystanie w PLN lub EUR

Zapadalność kredytów od banków:

Lp.	Wyszczególnienie	31.12.2008	
		tys. zł	%
1.	Do 1 roku	19 769	3,0
2.	Od 1 roku do 5 lat	630 743	96,0
3.	Powyżej 5 lat	6 780	1,0
KREDYTY I POŻYCZKI OD BANKÓW RAZEM *		657 292	100,0

* saldo kredytów i pożyczek od banków nie uwzględnia pozostającej do rozliczenia według efektywnej stopy procentowej prowizji.

1.2.4. Informacje o zaciągniętych kredytach, umowach pożyczek, poręczeniach i gwarancjach, nie dotyczących działalności operacyjnej Grupy

W 2008 r. podmioty Grupy BOŚ S.A. nie zaciągały kredytów, pożyczek, nie otrzymały poręczeń i gwarancji nie dotyczących działalności operacyjnej Banku.

1.2.5. Opis wykorzystania wpływów z emisji papierów wartościowych

W wyniku podwyższenia kapitału zakładowego w 2007 roku, na ogólną liczbę akcji składa się obecnie 15 053 000 Akcji o wartości nominalnej 10 zł każda i o łącznej wartości nominalnej 150 530 000 złotych, którym łącznie przysługuje 15 053 000 głosów na Walnym Zgromadzeniu Banku. Z tytułu podwyższenia kapitału Bank pozyskał kwotę 170,3 mln zł (netto). Podwyższony kapitał zakładowy w związku z emisją Akcji serii N został zarejestrowany postanowieniem Sądu Rejonowego dla m. st. Warszawy XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 13 czerwca 2007 r. (raport bieżący nr 20/2007 z dnia 25 czerwca 2007 r.).

Emitent przeznaczył środki pozyskane w wyniku emisji Akcji serii N na sfinansowanie rozpoczętych inwestycji opisanych w Rozdz. I pkt 5.2.2. i Rozdz. III pkt 5.3. Pozostała kwota zostanie wykorzystana na zwiększenie akcji kredytowej Banku.

1.3. Aktywa Grupy

1.3.1. Zmiany w strukturze aktywów

Największy udział w aktywach Grupy stanowiły kredyty i pożyczki udzielone klientom, których udział w aktywach wzrósł z 65,7% do 69,7% na koniec 2008 r., tj. o 4,0 p.p. Wartość kredytów udzielonych w 2008 roku zwiększyła się o 1 785,9 mln zł.

Lp.	Wyszczególnienie	31.12.2008		31.12.2007		Dynamika
		tys. zł	%	tys. zł	%	31.12.07=100
1.	Kasa, środki w BC	313 894	2,8	139 238	1,6	225,4
2.	Lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom	339 507	3,0	653 888	7,2	51,9
3.	Inne lokaty na rynku pieniężnym	94 696	0,8	93 510	1,0	101,3
4.	Papiery wartościowe przeznaczone do obrotu	233 949	2,1	329 858	3,6	70,9
5.	Pochodne instrumenty finansowe	21 312	0,2	3 652	0,0	583,6
6.	Kredyty i pożyczki udzielone klientom	7 788 126	69,7	6 002 241	65,7	129,8
7.	Inwestycyjne (lokacyjne) papiery wartościowe	2 073 762	18,6	1 620 125	17,7	128,0
8.	Rzeczowe aktywa trwałe, wartości niematerialne	170 387	1,5	171 349	1,9	99,4
9.	Aktywa z tytułu podatku dochodowego	27 942	0,2	17 301	0,2	161,5
10.	Inne aktywa	117 990	1,1	97 749	1,1	120,7
AKTYWA RAZEM		11 181 565	100,0	9 128 911	100,0	122,5

W porównaniu do stanu na koniec 2007 r. w strukturze aktywów największa zmiana wystąpiła w pozycji lokaty w innych bankach oraz kredyty i pożyczki udzielone innym bankom. Ich udział w aktywach zmniejszył się o 4,2 p.p. Spadek miał też miejsce w pozycji: papiery wartościowe przeznaczone do obrotu. Wzrost udziału odnotowano w pozycji: kasa, środki w Banku Centralnym.

1.3.2. Charakterystyka polityki kredytowej Banku

Celem BOŚ S.A. w 2008 roku w zakresie działalności kredytowej było kształtowanie takiego wolumenu i struktury portfela kredytowego, które zapewniłyby realizację planowanych zadań biznesowych Banku, w warunkach akceptowalnego poziomu ryzyka.

Podstawowym dokumentem regulującym kierunki rozwoju aktywności kredytowej w tym okresie był przyjęty przez Zarząd Banku „Wieloletni Program Rozwoju - Strategia rozwoju Banku Ochrony Środowiska S.A. na lata 2007 – 2011”.

„Wieloletni Program Rozwoju ...” określa, między innymi, preferowany zakres podmiotowy i przedmiotowy aktywności kredytowej, poziom akceptowanego ryzyka kredytowego dla poszczególnych segmentów klientów oraz zasady jego ograniczania.

Realizując postanowienia „Wieloletniego Programu Rozwoju ...” Bank kontynuował w 2008 roku działania na rzecz budowy portfela kredytowego:

- bezpiecznego, poprzez stosowanie zasad oceny ryzyka kredytowego oraz ustanawianie zabezpieczeń na poziomie adekwatnym do zidentyfikowanego ryzyka,
 - efektywnego, poprzez stosowanie marż właściwych do poziomu ryzyka kredytowego,
- zdywersyfikowanego, poprzez kredytowanie podmiotów z różnych segmentów rynku przy zastosowaniu zróżnicowanej oferty produktów kredytowych.

Bank dążył do kształtowania bezpiecznego – poprzez odpowiednią ocenę ryzyka i właściwe zabezpieczenia – ale zapewniającego odpowiedni poziom marży, portfela kredytowego Banku. Służyło temu ukształtowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego, ze znaczącym udziałem małych i średnich firm oraz jednostek samorządu terytorialnego. Dążono do zintensyfikowania kredytowania celów i zadań proekologicznych. Zdefiniowano rynki docelowe, rozwijano finansowanie potrzeb inwestycyjnych i bieżącej działalności podmiotów gospodarczych oraz kredytowanie hipoteczne i detaliczne osób prywatnych. Oferta produktowa dostosowana była do poszczególnych segmentów rynku, zasady indywidualnej obsługi stosowane były wobec klientów o szczególnym znaczeniu dla Banku. Podjęto działania dla zwiększenia efektywności działalności windykacyjnej.

Należności Banku klasyfikowane do grup ryzyka: bardzo wysokiego, wysokiego i podwyższonego, stanowiły 13,85% portfela kredytowego Banku według stanu dzień 31 grudnia 2008 r. Branże grup bardzo wysokiego ryzyka objęte są limitami ilościowymi. Branże grup wysokiego i podwyższonego ryzyka objęte są limitami jakościowymi.

Bank – jako sygnatariusz Deklaracji ONZ „Bankowość a Środowisko – nie udzielał kredytów na przedsięwzięcia, które stanowić by mogły potencjalne źródło degradacji środowiska naturalnego.

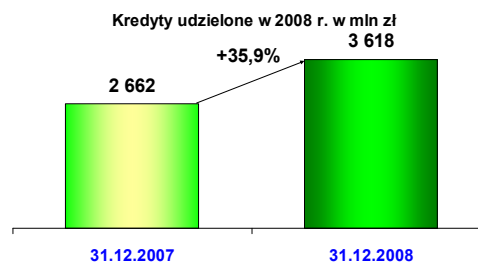
W obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym rozpoznawano ryzyko towarzyszące działalności kredytowej i podejmowano działania dla jego kwantyfikowania i optymalizacji.

Bank uzależniał przyznanie kredytu od zdolności kredytowej kredytobiorcy, czyli zdolności do spłaty zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami w terminach określonych w umowie. Podstawą oceny ryzyka kredytowego była ocena ratingowa klienta i transakcji. Bank przyjmował zabezpieczenia, które powinny zapewniać odzyskanie kwoty wierzytelności wraz z prowizją, odsetkami i ewentualnymi kosztami dochodzenia należności w przypadku, gdyby kredytobiorca nie regulował dobrowolnie tych płatności. Ocena ryzyka kredytowego pojedynczego podmiotu dokonywana była na tle sytuacji ekonomicznej branży, lokalnego rynku i kraju. Aby wiązać ryzyko klienta z ryzykiem całej gospodarki monitorowane były wybrane jej makroparametry.

Bank w swoich działaniach kredytowych ściśle przestrzegał postanowień „Prawa bankowego” i uchwał Komisji Nadzoru Bankowego, wewnętrznych procedur i reguł sztuki bankowej.

1.3.3. Struktura udzielonych kredytów i pożyczek w okresie sprawozdawczym

W 2008 r. Bank udzielił 10 307 kredytów i pożyczek na kwotę 3 617,8 mln zł, tj. o 35,9% kredytów i pożyczek więcej (wartościowo) niż w roku poprzednim. Wartościowo najwięcej udzielono kredytów w jednostkom z segmentu finansów publicznych.

Wyszczególnienie	2008	2007	Dynamika
	tys. zł		2008 / 2007
1. Kredyty udzielone klientom korporacyjnym w okresie roku	1 306 652	1 208 971	108,1
2. Kredyty udzielone klientom detalicznym w okresie roku	955 074	775 271	123,2
3. Kredyty udzielone finansom publicznym w okresie roku	1 352 514	675 642	200,2
4. Kredyty udzielone funduszom ekologicznym w okresie roku	-	190	x
5. Kredyty udzielone pozostałym klientom w okresie roku	3 574	2 390	149,5
6. KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM W OKRESIE ROKU	3 617 814	2 662 464	135,9

W 2008 roku miało miejsce duże zainteresowanie klientów indywidualnych kredytami w CHF przeznaczonymi na zakup nieruchomości. Wśród nowych kredytów udzielonych na ten cel w 2008 roku 73,4% stanowiły kredyty udzielone we frankach szwajcarskich. W roku 2007 udział ten wynosił 10,6%.

Wyszczególnienie	2008	2007	Dynamika
	tys. zł		2008 / 2007
1. Kredyty hipoteczne w CHF udzielone w okresie roku	534 026	51 940	1 028,2
2. Kredyty hipoteczne w EUR udzielone w okresie roku	466	-	x
3. Kredyty hipoteczne w PLN udzielone w okresie roku	190 469	438 233	43,5
4. Kredyty hipoteczne w USD udzielone w okresie roku	3 079	-	x
5. KREDYTY HIPOTECZNE UDZIELONE W OKRESIE ROKU	728 039	490 173	148,5

1.3.4. Kredyty i pożyczki

Wartość bilansowa kredytów i pożyczek udzielonych klientom Grupy według stanu na koniec 2008 r. wynosiła 7 788,1 mln zł, w porównaniu do końca 2007 r. była wyższa o 29,8%. W ostatnim kwartale 2008 r. portfel kredytów zwiększył się o 19,7%. Wzrost wartości kredytów i pożyczek był efektem zarówno udzielania przez Bank nowych kredytów jak i osłabienia PLN wobec walut obcych. Po wyeliminowaniu wpływu różnic kursowych, portfel kredytowy przyrósłby w całym 2008 roku o 23,4%.

Lp.	Wyszczególnienie	31.12.2008		31.12.2007		Dynamika
		tys. zł	%	tys. zł	%	31.12.07=100
1.	Kredyty udzielone klientom detalicznym	2 624 139	33,7	1 897 057	31,7	138,3
2.	Kredyty udzielone klientom korporacyjnym	2 753 314	35,4	2 240 513	37,3	122,9
3.	Kredyty udzielone finansom publicznym	2 408 987	30,9	1 861 739	31,0	129,4
4.	Kredyty udzielone pozostałym klientom	977	0,0	2 110	0,0	46,3
5.	Kredyty i pożyczki razem	7 787 417	100,0	6 001 419	100,0	129,8
6.	Pozostałe należności	709	0,0	822	0,0	86,3
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM		7 788 126	100,0	6 002 241	100,0	129,8

W rezultacie sprzedaży kredytów w CHF w 2008 r. jak i różnic kursowych, odnotowano wzrost udziału kredytów w walutach obcych w kredytach i pożyczkach udzielonych klientom z 15,4% do 21,7%. W kolejnych kwartałach udział kredytów w walutach obcych będzie się obniżał, gdyż od 1 grudnia 2008 r. zawieszono udzielanie przez Bank kredytów i pożyczek w CHF na cele mieszkaniowe.

Największa zmiana w strukturze kredytów miała miejsce w pozycji kredyty udzielone klientom detalicznym - przyrost o 38,3%. Kredyty udzielone klientom korporacyjnym wzrosły o 22,9% a klientom segmentu finansów publicznych o 29,4%.

Kredyty i pożyczki udzielone klientom - struktura segmentowa

Na koniec IV kwartału 2008 r. największa koncentracja w zakresie zadłużenia kredytowego występowała w województwach: mazowieckim, śląskim i małopolskim.

Przeciętna podstawowa stopa oprocentowania kredytów udzielonych ze środków własnych Banku wyniosła w 2008 r. 7,04% (5,64% w 2007 r.), a po wyłączeniu kredytów zagrożonych 7,63% (6,18% w 2007 r.).

Zadłużenie kredytowe ogółem według terminów zapadalności:

Lp.	Wyszczególnienie	31.12.2008	
		tys. zł	%
1.	Do 1 roku	2 411 026	29,9
2.	Od 1 roku do 5 lat	2 860 724	35,4
3.	Powyżej 5 lat	2 803 808	34,7
ZADŁUŻENIE KREDYTOWE RAZEM *		8 075 558	100,0

* wartość kredytów udzielonych przez oddziały Banku bez odsetek, dyskonta, prowizji rozliczanych wg efektywnej stopy procentowej oraz odpisów aktualizacyjnych.

1.3.5. Jakość portfela kredytowego

Udział odpisów aktualizacyjnych w zaangażowaniu kredytowym Grupy na 31 grudnia 2008 r. wyniósł 3,9% wobec wskaźnika 4,2% odnotowanego na koniec 2007 roku. W 2008 r. wskaźnik udziału kredytów i pożyczek brutto z utratą wartości w całym portfelu zmniejszył się z poziomu 6,7% na koniec 2007 r. do poziomu 6,3% na koniec 2008 r. Pomimo wzrostu kwoty odpisów aktualizacyjnych jakość portfela kredytowego Grupy, mierzona tymi wskaźnikami, poprawiła się na skutek wzrostu wartości portfela kredytowego Grupy ogółem o 1 785,9 mln zł (bez kredytów dla banków).

Lp.	Wyszczególnienie	31.12.2008		31.12.2007	
		tys. zł	%	tys. zł	%
1.	Kredyty i pożyczki które nie są zaległe i w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości	7 464 283	90,1	5 664 630	89,6
2.	Kredyty i pożyczki które są zaległe na dzień sprawozdawczy, lecz w przypadku których nie nastąpiła utrata wartości	291 103	3,5	233 892	3,7
3.	Kredyty i pożyczki w przypadku których indywidualnie wykazano utratę wartości	525 735	6,3	424 453	6,7
Kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom brutto razem		8 281 121	100,0	6 322 975	100,0
Odpisy aktualizujące kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom		325 122	3,9	267 116	4,2
Inne należności netto		709	0,0	822	0,0
Razem kredyty i pożyczki udzielone klientom i innym bankom netto razem, w tym:		7 956 708	96,1	6 056 681	95,8
KREDYTY I POŻYCZKI UDZIELONE KLIENTOM		7 788 126	94,0	6 002 241	94,9
KREDYTY UDZIELONE BANKOM		168 582	2,0	54 440	0,9

1.3.6. Informacje o udzielonych pożyczkach, poręczeniach i gwarancjach podmiotom zależnym

Wg stanu na 31 grudnia 2008 r. Bank nie udzielił w bieżącym roku gwarancji ani poręczenia, także gwarancji ew. poręczenia kredytu lub pożyczki jednostce zależnej tj. na zlecenie Domu Maklerskiego BOŚ S.A.

Wartość wszystkich niespłaconych pożyczek i kredytów udzielonych przez BOŚ S.A. jednostkom powiązanym według stanu na 31 grudnia 2008 r.:

Jednostka powiązana z BOŚ S.A.	Data udzielenia pożyczki lub kredytu	Rodzaj zobowiązania	Łączne zaangażowanie (bilansowe i pozabilansowe) tys. zł	Oprocentowanie p.a.	Termin zapadalności
Dom Maklerski BOŚ S.A.	15.04.2004	Kredyt inwestycyjny	432	WIBOR 6M+marża	14.04.2009
Dom Maklerski BOŚ S.A.	3.11.2008	Kredyt rewolwingowy	10 000	WIBOR 6M+marża	02.11.2011
Dom Maklerski BOŚ S.A.	x	Karty Kredytowe	50	x	30.11.2010

Bank nie udzielił w ciągu 2008 r. gwarancji ani poręczenia, także gwarancji lub poręczenia kredytu lub pożyczki jednostkom zależnym (tj. na zlecenie Domu Maklerskiego BOŚ S.A.).

2. AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE GRUPY

Zobowiązania warunkowe ogółem na dzień 31 grudnia 2008 r. wyniosły 1 820,0 mln zł, w tym zobowiązania finansowe wyniosły 1 472,2 mln zł, z czego 91,9% stanowiły otwarte linie kredytowe. Udzielone poręczenia i gwarancje spłaty kredytów na dzień 31 grudnia 2008 r. wyniosły 126,2 mln zł.

Lp.	Wyszczególnienie	31.12.2008		31.12.2007		Dynamika
		tys. zł	%	tys. zł	%	31.12.07=100
I.	Zobowiązania warunkowe:	1 819 951	69,6	1 502 642	59,1	121,1
a)	finansowe	1 472 210	56,3	1 188 523	46,7	123,9
-	otwarte linie kredytowe	1 353 534	51,7	1 042 178	41,0	129,9
-	otwarte akredytywy importowe	5 590	0,2	103 369	4,1	5,4
-	promesy udzielenia kredytu	62 627	2,4	1 000	0,0	6 262,7
-	limity na transakcje FX	139	0,0	-	x	x
-	pozostałe	50 320	1,9	41 976	1,7	119,9
b)	gwarancyjne	260 437	10,0	301 119	11,9	86,5
-	poręczenia i gwarancje spłaty kredytów	126 234	4,8	126 916	5,0	99,5
-	gwarancje właściwego wykonania kontraktu	134 203	5,1	174 203	6,9	77,0
c)	gwarantowanie emisji	86 850	3,3	13 000	0,5	668,1
d)	papiery wartościowe do otrzymania	454	0,0	-	x	x
II.	Aktywa warunkowe:	795 685	30,4	1 038 024	40,9	76,7
a)	finansowe	502 447	19,2	691 176	27,2	72,7
-	otwarte linie kredytowe	321 137	12,3	343 576	13,5	93,5
-	zobowiązania od NFOŚiGW i WFOŚiGW z tytułu kredytów konsorcjalnych	181 310	6,9	347 600	13,7	52,2
b)	gwarancyjne	290 881	11,1	344 015	13,6	84,6
c)	inne	2 357	0,1	2 833	0,1	83,2
Aktywa i zobowiązania warunkowe razem		2 615 636	100,0	2 540 666	100,0	103,0

Największa koncentracja zaangażowania Banku na 31 grudnia 2008 r. z tytułu czynnych gwarancji udzielonych na zlecenie jednego podmiotu wyniosła 45,1 mln zł i odnosiła się do 32 czynnych gwarancji (5,5% wartości funduszy własnych Banku na koniec grudnia ub. roku).

W 2008 roku Bank udzielił 275 gwarancji i poręczeń na ogólną kwotę 142,7 mln zł wobec 312 udzielonych gwarancji i poręczeń na kwotę 220,4 mln zł w 2007 r. Czynne gwarancje i poręczenia, wg stanu na 31 grudnia 2008 r., udzielone zostały z terminami ważności w 53% od 1 m-ca do 3 lat a w 47% to gwarancje z terminem ważności od 3 lat do 5 i powyżej.

Nie wystąpiły przypadki udzielenia przez Bank w 2008 roku gwarancji lub poręczenia w stosunku do jednego podmiotu w wysokości powyżej 10% funduszy własnych Banku.

3. WYNIKI FINANSOWE GRUPY

3.1. Rachunek wyników Grupy

Grupa BOŚ S.A. w 2008 r. wykazała zysk netto w wysokości 0,3 mln zł wobec 46,6 mln zł w roku 2007. Wzrost osiągnięto: w obszarze wyniku odsetkowego o 11,2%, wyniku na działalności handlowej o 10,0%, wyniku z pozycji wymiany o 86,4%, przy jednoczesnym utrzymaniu dyscypliny kosztowej (wzrost ogólnych kosztów administracyjnych o 6,9%, przy inflacji r/r 3,3%) w warunkach zwiększenia skali działania o 22,5% mierzonej wzrostem aktywów. Niższy był wynik z tytułu opłat i prowizji o 19,8%, głównie na skutek słabszych wyników z działalności maklerskiej.

Lp.	Wyszczególnienie	2008	2007	Dynamika
		tys. zł		2008 / 2007
1.	Wynik z tytułu odsetek	232 452	209 115	111,2
2.	Wynik z tytułu opłat i prowizji	83 580	104 241	80,2
3.	Przychody z tytułu dywidend	82	9	911,1
4.	Wynik na działalności handlowej	17 543	15 951	110,0
5.	Wynik na inwestycyjnych (lokacyjnych) papierach wartościowych	-1 965	3 080	x
6.	Wynik z pozycji wymiany	35 382	18 982	186,4
7.	Wynik pozostałych przychodów/kosztów operacyjnych	-4 251	-29 437	x
8.	Wynik odpisów (netto) z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek oraz zobowiązań pozabilansowych	-71 202	8 749	x
9.	Ogólne koszty administracyjne	-289 712	-271 100	106,9
10.	WYNIK NA DZIAŁALNOŚCI OPERACYJNEJ	1 909	59 590	3,2
11.	ZYSK BRUTTO	1 909	59 590	3,2
12.	Obciążenia podatkowe	-1 560	-13 038	12,0
ZYSK NETTO		349	46 552	0,7

Na słabszym wyniku w 2008 roku zaważył wynik odpisów z tytułu utraty wartości kredytów i pożyczek w wysokości (71,2) mln zł, podczas gdy w 2007 roku wynik odpisów był dodatni i wyniósł 8,7 mln zł. Największy wpływ na tę pozycję miały odpisy w wysokości 40,7 mln zł na kredyty udzielone bankom zagranicznym oraz utworzenie odpisów na kredyty udzielone klientom korporacyjnym, którzy ponieśli straty na transakcjach opcyjnych zawartych z innymi bankami (łącznie 18,4 mln zł). Istotny wpływ miał także wynik odpisów na kredyty udzielone klientom detalicznym, związany ze wzrostem wartości portfela. Podkreślić należy, iż pomimo wyższych odpisów niż w roku poprzednim, jakość portfela kredytowego, mierzona udziałem kredytów z utratą wartości w kredytach ogółem, poprawiła się.

3.2. Różnica pomiędzy prognozami a zrealizowanymi wynikami finansowymi w 2008 r.

Zarząd Banku po zapoznaniu się z sytuacją faktyczną i prawną związaną z wdrożeniem Centralnego Systemu Informatycznego (CSI) oraz dokumentacją dotyczącą możliwości wykorzystania prac projektowych CSI przy budowie zintegrowanego systemu informatycznego BOŚ S.A. oraz analizą poniesionych nakładów uznał, iż w 2008 roku (przed zatwierdzeniem sprawozdania finansowego za 2007 rok na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy) istniały wiarygodne przesłanki utraty wartości skapitalizowanych nakładów na CSI. Na tej podstawie oraz biorąc pod uwagę zapisy paragrafu 41-42 MSR 8 *„Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”* Zarząd postanowił, iż łączna wartość skapitalizowanych kapitałów na CSI, które należy objąć odpisem aktualizującym wynosi 42 088 tys. zł, z czego kwotę 39 067 tys. zł dotyczącą wydatków poniesionych do końca 2007 roku należy odnieść w ciężar wyniku roku 2007 poprzez zmianę bilansu otwarcia ujętego w sprawozdaniu finansowym za rok 2008 oraz odpowiednie przekształcenie danych porównawczych za rok 2007, natomiast kwotę 3 021 tys. zł dotyczącą wydatków poniesionych w 2008 roku należy odnieść w ciężar wyniku roku 2008. Wpływ tej korekty przedstawiono w nocie 2.25 Informacji dodatkowej do rocznego sprawozdania finansowego.

Wprowadzenie wyżej wymienionych korekt wpłynęło na obniżenie wyniku Banku za 2008 rok i danych porównawczych za 2007 rok w stosunku do danych przekazanych do publicznej wiadomości w dniu 27 lutego 2009 r. w formie raportu za IV kwartał 2008 r.

Znacząca zmiana dotyczyła również zwiększenia kwoty odpisów (o 29,8 mln zł) z tytułu utraty wartości kredytów udzielonych bankom zagranicznym i obniżyła wynik roku 2008

4. CZYNNIKI I NIETYPOWE ZDARZENIA

W 2008 r. nie wystąpiły nietypowe zdarzenia mające wpływ na wyniki Grupy, poza opisanymi w pkt 3.2.

III. OCENY I PROGNOZY DOTYCZĄCE DZIAŁALNOŚCI GRUPY

1. ZARZĄDZANIE BANKIEM

W 2008 roku działalność Banku podlegała stałej, wielostronnej ocenie ze strony jego organów, tj. Zarządu oraz Rady Nadzorcze. Oceniano adekwatność ryzyka, rentowność produktów oraz zgodność podejmowanych działań z zadaniami wyznaczonymi w "Planie finansowym Banku Ochrony Środowiska S.A. na 2008 rok" oraz w "Planie inwestycyjnym Banku Ochrony Środowiska S.A. na 2008 rok". jak również w planach operacyjnych poszczególnych jednostek organizacyjnych Banku.

Działalność Banku podlegała także systemowi kontroli wewnętrznej, którego istotnym elementem były kontrole realizowane przez Departament Audytu i Kontroli Wewnętrznej, oceniającego działalność jednostek i komórek organizacyjnych Banku.

2. ZARZĄDZANIE RYZYKAMI FINANSOWYMI

2.1. Cel i organizacja zarządzania ryzykami finansowymi

Celem zarządzania ryzykiem w BOŚ S.A. jest maksymalizacja wyniku finansowego Banku przy kontroli ryzyka pojawiającego się w jego działalności.

W BOŚ S.A. monitorowanie ryzyk finansowych stanowi jeden z podstawowych elementów procesu zarządzania aktywami i pasywami. W ramach tego procesu Bank kompleksowo analizuje ekspozycję na ryzyko rynkowe (w tym ryzyko walutowe, stopy procentowej i cenowe), ryzyko płynności, ryzyko operacyjne oraz ryzyko kredytowe. Metody monitorowania poszczególnych rodzajów ryzyka oraz podział kompetencji w tym zakresie zdefiniowane są w wewnętrznych procedurach BOŚ S.A.

Za zarządzanie ryzykami (z wyłączeniem ryzyka kredytowego pojedynczych transakcji) w BOŚ S.A. odpowiedzialny jest Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami. Kształtuje on politykę zarządzania bilansem Banku, pozwalającą na realizację Planu finansowego Banku, przy akceptowanym przez Bank poziomie ryzyka.

Analiza ryzyka kredytowego pojedynczych transakcji należy do kompetencji Komitetu Kredytowego Centrali a analiza ryzyka operacyjnego do Komitetu Ryzyka Operacyjnego.

2.2. Ryzyko rynkowe

2.2.1. Ryzyko stopy procentowej

W BOŚ S.A. pod pojęciem ryzyka stopy procentowej rozumie się możliwość negatywnego wpływu zmian rynkowych stóp procentowych na wynik z tytułu odsetek i wynik na operacjach finansowych oraz wartość bieżącą kapitału własnego Banku. Przy czym monitorowanie ryzyka stopy procentowej jest przeprowadzane w podziale na księgę handlową i księgę bankową.

W BOŚ S.A., w celu monitorowania tego ryzyka w księdze bankowej wykorzystuje się metody: lukę stopy procentowej oraz lukę duracji, natomiast w przypadku tego ryzyka księdze handlowej - model wartości zagrożonej dla portfela dłużnych papierów wartościowych i instrumentów pochodnych, generujących ryzyko stopy procentowej (VaR), model BPV oraz *stress-testing* i *back-testing*.

Poziom ryzyka stopy procentowej w Banku w księdze handlowej jest kontrolowany za pomocą następujących limitów: limity maksymalnych strat, limity dotyczące wartości zagrożonej – VaR 10-cio dniowy, limity wrażliwości wartości aktywów przy zmianie stóp procentowych o 0,01 p.p. (BPV). Kontrola wykorzystania tych limitów przeprowadzana jest codziennie. Wyniki tej kontroli są systematycznie raportowane do Rady Nadzorczej Banku, Zarządu Banku oraz Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami. W analizowanym okresie, w BOŚ S.A. nie zanotowano przekroczenia obowiązujących w zakresie ryzyka stopy procentowej limitów.

W DM BOŚ SA ryzyko cenowe w księdze handlowej generowane jest głównie przez akcje i kapitałowe instrumenty pochodne. W 2008 r. VaR dla Grupy BOŚ SA dla instrumentów w księdze handlowej nie przekroczył poziomu 2 mln zł.

Dzienna zmiana wartości portfela aktywów w portfelu handlowym Banku przy zmianie stóp procentowych o 0,01% (BPV) w omawianym okresie kształtowała się średnio na poziomie 10 tys. zł i nie przekroczyła wartości 32,1 tys. zł.

Przeprowadzone analizy wskazują, że w analizowanym okresie ekspozycja Banku na ryzyko stopy procentowej była umiarkowana, mimo znacznego wzrostu zmienności rynkowych stóp procentowych w ostatnim kwartale 2008 r.

2.2.2. Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe Bank definiuje jako niebezpieczeństwo pogorszenia się jego sytuacji finansowej na skutek niekorzystnych zmian kursów walutowych. Ryzyko walutowe w Grupie BOŚ S.A. ogranicza się poprzez limit VaR dla otwartych pozycji walutowych Banku w księdze handlowej, limity dla pozycji indywidualnych w poszczególnych walutach dla księgi handlowej w Banku i księgi bankowej w DM BOŚ S.A. oraz dla pozycji całkowitej dla księgi handlowej w Banku i księgi bankowej w DM BOŚ SA. Dodatkowo dla potrzeb kontroli działalności spekulacyjnej na transakcjach wymiany walutowej wprowadzono limity straty (*stop-loss*). Kontrola wykorzystania tych limitów przeprowadzana jest codziennie. Wyniki tej kontroli są systematycznie raportowane do Rady Nadzorczej Banku, Zarządu Banku oraz Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami. W celu dokładniejszego pomiaru ekspozycji na ryzyko walutowe, Bank, raz na kwartał, dokonuje analiz *stress-testing* i *back-testing*.

W 2008 r. VaR dla otwartych pozycji walutowych Banku nie przekroczył 1,2 mln zł, przy czym utrzymywał się średnio na poziomie 0,2 mln zł.

W tym okresie otwarta całkowita pozycja walutowa Banku nie przekraczała 16,2 mln zł, przy czym średnio kształtowała się ona na poziomie około 5,2 mln zł. Indywidualne pozycje walutowe nie przekraczały następujących poziomów: w przypadku USD - 8,3 mln zł (średnio 1,4 mln zł), EUR - 8,4 mln zł (średnio 2 mln zł), CHF - 9,1 mln zł (średnio 2,1 mln zł).

W DM BOŚ S.A. ryzyko walutowe wynika z tytułu posiadania przez Spółkę otwartych pozycji walutowych w dwóch walutach obcych, tj.: USD i EUR. Otwarte pozycje walutowe wynikają nie z inwestycji własnych DM BOŚ S.A., ale z konieczności deponowania przez Spółkę środków na rachunkach u zagranicznych brokerów - pośredników DM BOŚ S.A., dokonujących - na zlecenie klientów Biura - kupna i sprzedaży papierów wartościowych na rynkach zagranicznych. Depozyty te są klasyfikowane do księgi bankowej DM BOŚ S.A., stąd ryzyko walutowe w DM BOŚ S.A. jest generowane w księdze bankowej.

W DM BOS S.A. w analizowanym okresie całkowita pozycja walutowa nie przekraczała 5,9 mln zł, przy czym średnio kształtowała się ona na poziomie około 5 mln zł. W 2008 r. indywidualna pozycja walutowa w USD nie przekroczyła poziomu 1 mln zł (średnio 0,7 mln zł), w EUR- poziomie 1 mln zł (średnio 0,9 mln zł).

Zgodnie z Uchwałą KNF, regulującą wyznaczanie wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, w Grupie BOŚ SA wyliczany jest wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego. W ciągu 2008 roku był on równy zero (całkowita pozycja walutowa nie przekroczyła 2% funduszy własnych).

Przeprowadzone analizy wskazują, że ryzyko walutowe w 2008 r. kształtowało się na umiarkowanym poziomie, mimo znacznego wzrostu zmienności kursów walutowych i systematycznej deprecjacji złotówki w stosunku do wszystkich walut, w których Bank utrzymuje otwarte pozycje (z wyjątkiem GBP) w ostatnim kwartale 2008 r.

2.2.3. Ryzyko cenowe

Bank nie jest aktywny na rynkach akcji oraz rynkach towarowych i w efekcie nie posiada istotnego ryzyka cenowego w tym obszarze.

2.2.4. Ryzyko płynności

Zarządzanie ryzykiem płynności w BOŚ S.A. obejmuje:

- zarządzanie płynnością bieżącą,
- zarządzanie płynnością średnio i długoterminową,
- plany działania Banku w zakresie utrzymania płynności w sytuacjach awaryjnych.

Dla potrzeb zarządzania ryzykiem płynności Bank wdrożył szereg metod obejmujących m.in. tworzenie zestawień aktywów i pasywów zgodnie z kontraktowymi oraz urealnionymi terminami zapadalności i wymagalności, analizę poziomu aktywów płynnych, analizę poziomu stabilności i koncentracji bazy depozytowej (m.in. wyliczanie osadu, analiza stabilności depozytów dużych klientów Banku, symulacje skutków odpływu dużych depozytów na wskaźniki płynności Banku). Dla lepszej oceny poziomu ryzyka płynności, Bank analizuje poziom koncentracji bazy depozytowej.

Bank analizuje wielkość wskaźników płynności, wyznaczonych zgodnie z nadzorczymi miarami płynności krótkoterminowej i długoterminowej. W BOŚ S.A. stanowią one zestaw limitów strukturalnych dotyczących płynności. W analizowanym okresie nie zanotowano przekroczenia powyższych limitów.

W przypadku osiągnięcia przez limitowane wielkości poziomu uznawanego za graniczny, Bank może podjąć działania określone w planie działania Banku w zakresie utrzymania płynności BOŚ S.A. w sytuacjach awaryjnych.

BOŚ S.A. na bieżąco kontroluje poziom płynności średnio- i długoterminowej z wyprzedzeniem, podejmuje działania na rzecz zapewnienia źródeł finansowania o odpowiedniej strukturze walutowej i terminowej, a także inwestowania posiadanych nadwyżek na rynku dłużnych papierów wartościowych oraz na rynku międzybankowym.

W 2008 r. posiadany przez Bank poziom płynności na bieżąco pozwalał realizować wszystkie jego zobowiązania.

2.2.5. Ryzyko operacyjne

Bieżące zarządzania ryzykiem operacyjnym było realizowane z wykorzystaniem modelu jakościowego, przede wszystkim nastawionego na działania prewencyjne, ograniczające ekspozycję Banku na przedmiotowe ryzyko. W szczególności odbywało się to poprzez:

- organizację procesów w sposób ograniczający powstanie zagrożeń z tytułu ryzyka operacyjnego,
- okresowe przeglądy ryzyka operacyjnego, oparte na modelach samooceny,
- bieżące, sprawne rozwiązywanie problemów wynikających z zaistniałych zdarzeń ryzyka operacyjnego tak, aby nie miały one istotnego wpływu na działalność Banku.

W Banku kontynuowano wprowadzanie istotnych modyfikacji systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, które mają na celu:

- uproszczenie i usprawnienie funkcjonowania systemu w obszarze dokonywania samooceny,

- poprawę procesu gromadzenia danych (w tym wielkości strat) o zdarzeniach ryzyka operacyjnego, w wyniku wdrożenia autorskiej aplikacji *OPRISK!*,
- zautomatyzowanie i uproszczenie mechanizmu bieżącego powiadamiania zainteresowane komórki organizacyjne o zaistniałych w Banku zdarzeniach ryzyka operacyjnego,
- analizę adekwatności obliczonych wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego, do rzeczywiście ponoszonego ryzyka operacyjnego przez Bank,
- dostosowanie systemu do wymogów wynikających z Nowej Umowy Kapitałowej Komitetu Bazylejskiego,
- dostosowanie systemu do wdrożonej w Banku nowej struktury organizacyjnej.

W IV kwartale 2008 r. podjęto szereg bieżących działań służących minimalizacji pojawiającego się ryzyka oszustw w obszarze udzielania pożyczek gotówkowych (ryzyko wyłudzenia kredytów).

Nie odnotowano zdarzeń w zakresie ryzyka operacyjnego, które istotnie wpłynęłyby na bezpieczeństwo funkcjonowania Banku.

2.2.6 Ryzyko kredytowe

W 2008 roku w obszarze zarządzania ryzykiem kredytowym podejmowano standardowe działania dla kwantyfikowania i optymalizacji ryzyka związanego z działalnością kredytową Banku. Bank uzależniał przyznanie kredytu od zdolności kredytowej kredytobiorcy, czyli zdolności do spłaty zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami w terminach określonych w umowie. Podstawą oceny ryzyka kredytowego była ocena ratingowa klienta i transakcji. Bank przyjmował zabezpieczenia, które powinny zapewniać odzyskanie kwoty wierzytelności wraz z prowizją, odsetkami i ewentualnymi kosztami dochodzenia należności w przypadku, gdyby kredytobiorca nie regulował dobrowolnie tych płatności. Ocena ryzyka kredytowego pojedynczego podmiotu dokonywana była na tle sytuacji ekonomicznej branży, lokalnego rynku i kraju. Aby wiązać ryzyko klienta z ryzykiem całej gospodarki monitorowane były wybrane jej makro parametry.

Istotne znaczenie dla obniżania ryzyka działalności kredytowej miał ciągły monitoring ekspozycji kredytowych, m.in. monitorowanie sytuacji finansowej kredytobiorcy i zabezpieczeń. Na zakres i częstotliwość monitorowania klienta korporacyjnego wpływał rating kredytobiorcy, wielkość zaangażowania kredytowego oraz kategoria ryzyka ekspozycji kredytowej. Im gorszy był rating, wyższe zaangażowanie Banku, lub wyższa kategoria ryzyka ekspozycji kredytowej, tym intensywniejsze były działania monitorujące. Są to stałe elementy kontroli i oceny działalności kredytowej jednostek organizacyjnych Banku.

2.2.7. Informacja na temat wdrożenia w Banku postanowień wynikających z Nowej Umowy Kapitałowej

Zgodnie z przyjętymi przez Bank Ochrony Środowiska S.A. rozwiązaniami w zakresie wdrożenia postanowień wynikających z Nowej Umowy Kapitałowej podjęto działania mające na celu zapewnienie zgodności przepisów i procesów wewnętrznych w Banku z regulacjami nadzorczymi (Uchwały KNB z dnia 13 marca 2007 roku), w szczególności:

1. w zakresie Uchwały KNB Nr 1/2007 (I Filar NUK)
 - wprowadzenia zmian w zakresie zasad wyznaczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego,
 - wprowadzenia obowiązku wyznaczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka operacyjnego,
2. w zakresie Uchwały KNB Nr 4/2007 (II Filar NUK)
 - Nowelizacji systemu zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej,
 - Wprowadzenia mechanizmów zarządzania kapitałem,
3. w zakresie Uchwały KNB Nr 6/2007 (III Filar NUK)
 - obowiązku okresowego ogłaszania przez Bank informacji o charakterze ilościowym i jakościowym dotyczących adekwatności kapitałowej.

W Banku Ochrony Środowiska S.A. wdrożone zostały następujące metody:

- w zakresie ryzyka kredytowego – metoda standardowa,
- w zakresie ryzyka operacyjnego – metoda podstawowego wskaźnika.

Zadania wynikające z I Filaru NUK (Uchwała KNB nr 1/2007 z dnia 13 marca 2007 roku):

- W związku z rozszerzeniem zakresu sprawozdawczości obowiązkowej przekazywanej przez Banki do NBP został zakupiony i wdrożony przez Bank system Fermat. System ten generuje raporty COREP na poziomie jednostkowym oraz na poziomie skonsolidowanym (Bank Ochrony Środowiska S.A. i Dom Maklerski BOŚ S.A.) w terminach wymaganych przez Nadzorcę.

Zadania wynikające z II Filara NUK (Uchwała KNB nr 4/2007 z dnia 13 marca 2007 roku):

- Opracowano i w grudniu 2008 r. wprowadzono metodę mieszaną wyznaczania kapitału wewnętrznego (zastępującą dotychczas stosowaną metodę zysków narażonych na ryzyko). Metoda ta umożliwia wyznaczanie kapitału wewnętrznego w wysokości proporcjonalnej do ponoszonego przez Bank ryzyka. Metoda mieszaną wyznaczania kapitału wewnętrznego jest metodą przejściową, obowiązującą do czasu wdrożenia metodyki docelowej „bottom-up”.
- Bank jest w trakcie wdrażania Bazy Strat Kredytowych umożliwiającej wyliczanie parametrów portfelowego ryzyka kredytowego PD, LGD, EAD, CCF. Planowane jest w Banku wdrożenie aplikacji wykorzystującej powyższe parametry, działającej w oparciu o model CVaR umożliwiającej modelowanie i zarządzanie portfelowym ryzykiem kredytowym (określanie odpisów kredytowych, estymacji adekwatności kapitałowej, pomiar dywersyfikacji i koncentracji portfela kredytowego oraz szacowanie zapotrzebowania na kapitał wewnętrzny - oszacowanie strat oczekiwanych i nieoczekiwanych).

W zakresie zadań wynikających z III Filara NUK (Uchwała KNB nr 6/2007 z dnia 13 marca 2007 roku):

Bank zobowiązany jest przepisami nadzorczymi do publikowania informacji podlegających ujawnianiu w zakresie adekwatności kapitałowej i zarządzania ryzykiem nie rzadziej niż z częstotliwością roczną. Informacje podlegające ujawnieniom wg stanu na 31 grudnia 2008 roku zostaną opracowane w II kwartale 2009 roku. Dokument, o którym mowa powyżej zostanie udostępniony pod adresem http://www.bosbank.pl/pub/files/Adekwatnosc_kapitalowa.pdf, gdzie na dzień publikacji niniejszego jest dostępny materiał wg stanu na 31 grudnia 2007 r.

2.2.8. Tytuły egzekucyjne i wartości zabezpieczeń

W 2008 r. Bank wystawił 62 tytułów egzekucyjnych na łączną kwotę 33,6 mln zł.

Wartość zabezpieczeń ustanowionych na aktywach kredytobiorców wynosi 10 093,2 mln zł, z czego 70% stanowi zabezpieczenie w postaci hipotek.

2.2.9. Ocena zdolności do wywiązywania się z zaciągniętych zobowiązań

Podstawowymi miernikami zdolności Banku do regulowania zobowiązań jest poziom płynności i adekwatności kapitałowej. W IV kwartale 2008 r. ryzyko płynności w Banku Ochrony Środowiska S.A. kształtowało się na bezpiecznym poziomie. Bank z odpowiednim wyprzedzeniem podejmował decyzje dotyczące pozyskania długoterminowych środków oraz zwiększenia stabilności bazy depozytowej, zapewniające odpowiednią strukturę bilansu i umożliwiające bezpieczną realizację Planu finansowego.

Przy obecnej strukturze zapadalności/wymagalności aktywów i pasywów Bank posiada zdolność do realizacji swoich zobowiązań oraz finansowania swego rozwoju.

W analizowanym okresie poziom współczynnika wypłacalności pozwolił rozwijać działalność Banku, zgodnie z Planem finansowym na 2008 r.

Na jakość zarządzania bilansem Banku, a tym samym również na realizację zobowiązań Banku, wpływ ma również sposób zarządzania ryzykiem walutowym oraz ryzykiem stopy procentowej. Sposób zarządzania tymi ryzykami, ich monitorowanie wskazują, iż Bank posiada zdolność do wywiązywania się z zaciągniętych zobowiązań na odpowiednim poziomie.

3. SYSTEM KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

Celem systemu kontroli wewnętrznej jest wspomaganie procesów decyzyjnych przyczyniające się do zapewnienia:

- skuteczności i efektywności działania Banku,
- wiarygodności sprawozdawczości finansowej dla wspomagania zarządzania Bankiem,
- zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi.

System kontroli wewnętrznej w BOŚ S.A. obejmuje - ściśle ze sobą powiązane - wielostronne procesy kierowania i zarządzania wszystkimi obszarami działalności Banku.

System kontroli wewnętrznej obejmuje:

- mechanizmy kontroli ryzyka,
- badanie zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi (stanowisko Compliance),
- audyt wewnętrzny bezpośrednio podlegający Radzie Nadzorczej Banku (w ramach struktury organizacyjnej Rady Nadzorczej funkcjonuje, składający się z 3 członków Komitet Audytu Wewnętrznego i Systemu Kontroli Wewnętrznej. Komitet ten bezpośrednio nadzoruje pracę Departamentu Audytu i Kontroli Wewnętrznej).

Do mechanizmów kontroli ryzyka w Banku – w odniesieniu do procesu sporządzania sprawozdań finansowych - należą w szczególności:

- 1) prawidłowa organizacja procesu sporządzenia sprawozdania finansowego poprzez określenie w legislacji wewnętrznej Banku zadań i odpowiedzialności komórek organizacyjnych biorących udział w jego sporządzeniu i sprawdzeniu,
- 2) weryfikacja sprawozdań finansowych przez niezależnego audytora zewnętrznego,
- 3) uzgodnienia danych, np. porównywanie dokumentów źródłowych z zestawieniem sald i obrotów, potwierdzenia: sald rachunków przez klientów, istnienia aktywów, transakcji/operacji itp.,
- 4) inwentaryzacje aktywów i spisy majątku z natury,
- 5) ogólne przeglądy na szczeblu Rady Nadzorczej i Zarządu Banku oraz funkcjonujących w Banku komitetów/zespołów – na bazie sprawozdań prezentujących wyniki poszczególnych obszarów działalności (lub jednostek/komórek organizacyjnych Banku), umożliwiające dokonanie oceny stopnia realizacji przez Bank, celów i zadań założonych w planach finansowych, strategiach, politykach i innych dokumentach,
- 6) bieżący nadzór Departamentu Rachunkowości w zakresie zgodności ksiąg rachunkowych i sprawozdań finansowych Banku z obowiązującymi przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi,
- 7) kontrole/audyty wewnętrzne,
- 8) wykonywanie kontroli funkcjonalnych następnych.

Badanie zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi, w tym efektywności wdrożonych mechanizmów kontroli ryzyka, dokonywane jest stale, w szczególności w ramach kontroli wewnętrznych funkcjonalnych, przez każdego pracownika/pracowników Banku (Centrali i placówek) jak i ich zwierzchników.

Kontrola funkcjonalna jest integralną częścią systemu kierowania i zarządzania Bankiem, tj. procesów planowania, realizacji i nadzoru; jest narzędziem kierowania i zarządzania dla władz Spółki, kierownictw jednostek organizacyjnych Banku oraz komórek organizacyjnych Centrali i placówek Banku.

Celem kontroli funkcjonalnej jest:

- 1) rozpoznawanie czynników ryzyka ponoszonego przez Bank związanych z dokonywaną/przeprowadzaną operacją/transakcją i ograniczanie ich wpływu na etapie projektowania operacji/transakcji,
- 2) zapewnianie zgodności wykonywanych czynności z procedurami, limitami, normami oraz obowiązującymi przepisami powszechnymi i wewnętrznymi,
- 3) bieżące oddziaływanie i reagowanie na występujące nieprawidłowości, braki zgodności działania z przepisami prawa, zapobieganie powstawaniu oraz usuwanie powstających błędów i uchybień.

Kontrola funkcjonalna jest w BOŚ S.A. kontrolą podstawową.

4. OCENA ZARZĄDZANIA ZASOBAMI FINANSOWYMI**4.1. Cel i organizacja zarządzania zasobami finansowymi**

Zarządzanie zasobami finansowymi jest podstawowym elementem działalności operacyjnej Banku. Polega ono na takim kształtowaniu wielkości oraz struktury bilansu, tj. aktywów, pasywów oraz pozycji pozabilansowych, które pozwalają na osiągnięcie równomiernego strumienia dochodów, przy równoczesnym utrzymaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa prowadzonej działalności.

Polityka zarządzania aktywami i pasywami Banku Ochrony Środowiska S.A. kształtowana jest przez Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz przez Zarząd Banku.

4.2. Efektywność i bezpieczeństwo działania Grupy

Poniżej przedstawiono najważniejsze wskaźniki rentowności i efektywności działania Grupy oraz metodologię ich obliczenia.

Lp.	Wyszczególnienie	31.12.2008	31.12.2007	Zmiana
		%		w p.p.
1.	Stopa zwrotu z KAPITAŁU (ROE)	0,0	5,9	-5,9
2.	Stopa zwrotu z AKTYWÓW (ROA)	0,0	0,5	-0,5
3.	Marża odsetkowa na aktywach ogółem	2,3	2,4	-0,1
4.	Marża odsetkowa na aktywach ogółem (z uwzgl. SWAP)	2,4	2,5	0,0
5.	Koszty/dochody C/I	80,4	86,2	-5,8

1) relacja zysku netto do średniego stanu kapitałów własnych z początku i końca roku

2) relacja zysku netto do średniego stanu aktywów

3) relacja wyniku z tytułu odsetek do średniego stanu aktywów z początku i końca roku

4) relacja wyniku z tytułu odsetek do średniego stanu aktywów z początku i końca roku z uwzgl. SWAP

5) relacja ogólnych kosztów administracyjnych i pozostałych kosztów operacyjnych do wyniku z tytułu odsetek, wyniku z tytułu opłat i prowizji, przychodów z tytułu dywidend, wyniku na działalności handlowej, wyniku na inwestycyjnych papierach wartościowych, wyniku z pozycji wymiany i pozostałych przychodów operacyjnych

W 2008 r. doszło do spadku marży odsetkowej w związku z silną konkurencją w pozyskiwaniu depozytów i oferowaniem klientom wysokiego oprocentowania środków. Wskaźnik koszty/dochody (C/I) na koniec 2008 r. poprawił się w stosunku do 2007 r. o 5,8 p.p.

Wybrane wskaźniki bezpieczeństwa i płynności działania Grupy:

Lp.	Wyszczególnienie	31.12.2008	31.12.2007	Zmiana
		%		w p.p.
1.	Współczynnik wypłacalności	12,4	16,1	-3,7
3.	Kredyty/depozyty*	84,6	81,2	3,4

*Kredyty i pożyczki udzielone klientom/zobowiązania wobec klientów

Wartość współczynnika wypłacalności na koniec 2008 r., w związku ze wzrostem akcji kredytowej, zmniejszyła się w stosunku stanu na dzień 31 grudnia 2007 r., ale nadal kształtuje się na bezpiecznym poziomie.

Płynność Banku mierzona wskaźnikiem kredyty / depozyty pozostaje na bezpiecznym poziomie 84,6% na dzień 31 grudnia 2008 r. (81,1% na koniec 2007 r.), pomimo wyższego tempa wzrostu kredytów niż depozytów w roku 2008 oraz obserwowanego w IV kwartale 2008 r. wzrostu wartości portfela kredytowego w walutach obcych na skutek osłabienia PLN.

5. PERSPEKTYWY ROZWOJU DZIAŁALNOŚCI GRUPY

Polityka BOŚ S.A. w zakresie inwestycji w akcje i udziały przewiduje możliwość zaangażowania Banku w podmioty o profilu umożliwiającym poszerzenie zakresu oferowanych usług i produktów dla klientów Banku.

5.1. Kierunki rozwoju Banku

Zarząd Banku rozpoczął pracę nad nową Strategią rozwoju. Priorytetowymi celami Banku na najbliższe lata będzie sukcesywny wzrost udziału w rynku mierzony udziałem BOŚ S.A. w sumie bilansowej, należnościach i zobowiązaniach sektora bankowego, a także stały wzrost wartości Banku dla akcjonariuszy.

Bank Ochrony Środowiska S.A. w najbliższych latach zgodnie ze swoją misją będzie nadal wyróżniał się na rynku finansowym kredytowaniem projektów służących ochronie środowiska i zrównoważonemu rozwojowi kraju. Będzie to oznaczało dalszy rozwój współpracy z funduszami ekologicznymi w zakresie wspólnego finansowania inwestycji proekologicznych. Tym samym Bank będzie zmierzał do utrwalenia pozycji BOŚ S.A. jako lidera w zakresie bankowej obsługi przedsięwzięć w ochronie środowiska. Jednym z priorytetowych zadań Banku będzie rozwój usług bankowości detalicznej. Jednocześnie Bank będzie dostosowywał swoją ofertę produktów do potrzeb klientów korporacyjnych i samorządowych. Bank przewiduje również pogłębianie współpracy z dotychczasowymi klientami z wykorzystaniem cross sellingu.

Szczegółowe zadania dla Banku na 2008 r. określa "Plan finansowy Banku Ochrony Środowiska S.A. na 2009 r.", który został opracowany w oparciu o prognozy zjawisk makroekonomicznych uwzględniające założenia przyjęte w projekcie Ustawy budżetowej na 2009 r.

5.2. Czynniki zewnętrzne i wewnętrzne istotne dla rozwoju Banku

Do najważniejszych czynników, które mogą mieć wpływ na wyniki Banku w perspektywie najbliższych kwartałów należy zaliczyć:

- przewidywane spowolnienie polskiej gospodarki w wyniku kryzysu. Najmocniej spadek koniunktury odczują firmy deweloperskie, transportowe, motoryzacyjne oraz branża meblarska. Należy się liczyć, że kryzys najsilniej odbije się na podmiotach uzależnionych od popytu na rynkach zagranicznych i zewnętrznego finansowania, charakteryzujących się wysokim udziałem kapitałów obcych w pasywach. Spowolnieniu gospodarczemu sprzyjać będzie też drożące euro, cięcia kosztów i ograniczanie inwestycji. Wyżej wymienione czynniki Bank bierze pod uwagę przy zmianie polityki kredytowej i ustalaniu limitów branżowych. W związku z przewidywanym pogorszeniem się sytuacji ekonomiczno-finansowej klientów: przyjęto limit ilościowy na kredyty dla firm deweloperskich, oraz skorygowano listę branż objętych limitami w Banku;
- przewidywany w najbliższym czasie przyrost odpisów aktualizacyjnych jako negatywny wpływ pogorszenia ogólnej sytuacji makroekonomicznej i indywidualnej firm oraz osób prywatnych;
- efekty wdrożenia opracowywanej przez Zarząd nowej strategii Banku;
- przeprowadzenie podwyższenia kapitału zakładowego Banku w II połowie roku;
- utrzymanie polityki racjonalizacji kosztów działania, zarówno w obszarze kosztów osobowych, jak i kosztów rzeczowych;
- rozwój współpracy z funduszami ekologicznymi w celu zaktywizowania działalności proekologicznej Banku;
- aktywne uczestniczenie w przetargach organizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego oraz w postępowaniach mających na celu wybór agenta emisji obligacji komunalnych;
- decyzje Rady Polityki Pieniężnej dotyczące stóp procentowych;
- koniunkturę na GPW i jej wpływ na wyniki finansowe jednostki zależnej – Domu Maklerskiego BOŚ S.A.

5.3. Ocena możliwości realizacji zamierzeń inwestycyjnych Grupy w 2009 r.

Podstawowym celem planowanych nakładów inwestycyjnych na 2009 r. jest stworzenie warunków finansowych do realizacji zadań wynikających ze Strategii rozwoju Banku. Przewidziane nakłady na rozwój inwestycyjny w 2009 r. wyniosą maksymalnie 69,0 mln zł.

Główny wysiłek inwestycyjny będzie skierowany na:

- zakupy związane z infrastrukturą oraz sprzętem informatycznym,
- prace nad nowymi i kontynuowanymi projektami informatycznymi,
- rozwój elektronicznych kanałów sprzedaży produktów i usług bankowych,
- modernizację i rozwój placówek bankowych oraz systemów zabezpieczeń.

W ramach tych nakładów inwestycyjnych uwzględniono działania projektowo-wdrożeniowe w zakresie nowego systemu informatycznego.

Zamierzone inwestycje przyczynią się do wzrostu efektywności działania, konkurencyjności oraz powinny stworzyć podstawę do osiągnięcia celów przyjętych w Planie Finansowym na 2009 rok.

Planowane nakłady inwestycyjne Domu Maklerskiego BOŚ S.A. wynoszą 6,8 mln zł i będą dotyczyć głównie informatyki.

Planowane nakłady podmiotów Grupy Kapitałowej BOŚ S.A. będą finansowane z środków własnych tych podmiotów.

IV. DOM MAKLESKI BOŚ S.A.

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O DM BOŚ S.A.

Zaangażowanie kapitałowe Banku w Spółce na dzień 31 grudnia 2008 r. wyniosło w cenie nabycia 21,9 mln zł. Udział BOŚ S.A. w kapitale zakładowym Spółki wynosił 100%. Spółka świadczy usługi poprzez sieć 20 placówek.

Elementami, które wyróżniały ofertę Spółki, były:

- nowoczesny sposób współpracy z klientami w zakresie prezentacji notowań, dostęp do serwisów informacyjnych,
- indywidualna obsługa klienta,
- możliwość korzystania z atrakcyjnej dźwigni finansowej (pożyczki na zakup papierów wartościowych oferowane przy współpracy z BOŚ S.A.),
- możliwość zawierania transakcji za pośrednictwem sieci Internet,
- udostępnianie własnych raportów i analiz rynkowych.

2. OPIS CZYNNIKÓW WPŁYWAJĄCYCH NA WYNIKI DM BOŚ S.A. W 2008 R.

Dom Maklerski BOŚ S.A. w 2008 r. wypracował zysk netto w wysokości 9,8 mln zł, tj. o 62,7% mniej niż w 2007 r. Główny wpływ na wykazany słabszy wynik miały niższe o 28,8% przychody z tytułu opłat i prowizji z działalności maklerskiej, przy podobnym jak rok wcześniej poziomie ogólnych kosztów administracyjnych (spadek o 2,7%). Niższe przychody spowodowane zostały przez czynniki zewnętrzne – dekonjunkturę na GPW.

Wartość obrotów zrealizowanych na rynku akcji na GPW w Warszawie wyniosła 320 714,8 mln zł i była niższa o 30,6% w porównaniu do roku poprzedniego. Inwestorzy w czasie bessy zwiększyli aktywność inwestycyjną na rynku kontraktów terminowych. Wielkość obrotów na tym rynku wzrosła o 29,7% w stosunku do 2007 roku. Niekorzystna dla Spółki była tendencja spadku aktywności inwestorów indywidualnych na rynku akcji, będących główną grupą klientów Domu Maklerskiego BOŚ S.A.

Zgodnie z uchwałą ZWZ Domu Maklerskiego BOŚ S.A. Spółka wypłaciła Bankowi w kwietniu 2008 r. dywidendę w kwocie brutto 16,0 mln zł.

V. INFORMACJE UZUPEŁNIAJĄCE O BANKU

1. AKCJONARIAT

Ogólna liczba głosów na WZ BOŚ S.A. wynosi 15 053 000.

Jedna akcja daje prawo do jednego głosu na walnym zgromadzeniu akcjonariuszy.

Zgodnie z posiadanymi przez Bank informacjami na dzień 31 grudnia 2008 r., lista Akcjonariuszy posiadających bezpośrednio lub pośrednio przez podmioty zależne co najmniej 5% ogólnej liczby głosów na walnym zgromadzeniu, przedstawia się następująco:

Lp.	Wyszczególnienie	31.12.2008		31.12.2007		Zmiany udziału w kapitale zakładowym w 2008 w p.p.
		liczba akcji	procentowy udział w kapitale zakładowym	liczba akcji	procentowy udział w kapitale zakładowym	
1.	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej	11 631 715	77,27	11 631 715	77,27	0,00
2.	Państwowe Gospodarstwo Leśne - Lasy Państwowe	978 300	6,50	978 300	6,50	0,00

1.1. Informacje o umowach dotyczących przyszłych zmian w strukturze akcjonariatu

Emitentowi nie są znane umowy dotyczące przyszłych zmian w strukturze akcjonariatu.

1.2. Posiadacze specjalnych uprawnień kontrolnych z tytułu papierów wartościowych

Wszystkie akcje Banku są równe i każda akcja daje prawo jednego głosu na Walnym Zgromadzeniu i jednakowe prawo do dywidendy.

1.3. Ograniczenia w przenoszeniu prawa własności papierów wartościowych i w wykonywaniu prawa głosu

Zgodnie ze Statutem Banku w przypadku ustanowienia zastawu lub użytkowania na akcji imiennej, zastawnik i użytkownik nie mogą wykonywać prawa głosu z tych akcji. Aktualnie w kapitale zakładowym Banku nie ma akcji imiennych.

2. WŁADZE BANKU

2.1. Tryb powoływania i odwoływania oraz uprawnienia

Zgodnie ze Statutem Banku, Rada Nadzorcza powołuje i odwołuje prezesa oraz wiceprezesów i członków Zarządu. Z takim wnioskiem, do Rady Nadzorczej może wystąpić Prezes Zarządu. Zarząd Banku jest powoływany przez Radę Nadzorczą na wspólną, trwającą trzy lata kadencję, a ich liczba nie jest ograniczona. Mandaty członków Zarządu wygasają z dniem odbycia Walnego Zgromadzenia zatwierdzającego sprawozdanie z działalności i sprawozdanie finansowe za ostatni pełny rok obrotowy pełnienia funkcji członka Zarządu.

Do kompetencji Zarządu Banku należą wszelkie sprawy nie zastrzeżone innym organom Banku. W szczególności, Zarząd Banku reprezentuje Bank wobec instytucji zewnętrznych, opracowuje projekty: strategii działania, w tym misji rynkowej oraz ogólnego poziomu ryzyka, projekty wieloletnich programów rozwoju, a także rocznych planów finansowych Banku, projekty struktury organizacyjnej oraz tworzenia i likwidacji placówek Banku. Projekty wyżej wymienionych uchwał, są uchwalane bądź zatwierdzane przez Radę Nadzorczą. Ponadto, Zarząd Banku, podejmuje uchwały w sprawach nabycia i zbycia nieruchomości, a także odpowiada za działanie systemu kontroli wewnętrznej.

Od 14 lutego 2006 r., zgodnie ze zmianą w Statucie Banku (uchwaloną przez NWZ) Zarząd Banku podejmuje decyzje w sprawach dotyczących zaciągnięcia zobowiązań lub rozporządzenia aktywami, których łączna wartość w stosunku do jednego podmiotu przekracza 5% funduszy własnych Banku.

Zgodnie ze Statutem Banku, decyzję o emisji akcji BOŚ S.A. podejmuje Walne Zgromadzenie Banku. Zagadnienia związane z wykupem akcji są regulowane przez Kodeks spółek handlowych. Statut Banku nie zawiera odrębnych zapisów określających uprawnienia członków Zarządu do podejmowania decyzji o wykupie akcji.

2.2. Rada Nadzorcza Banku

Skład Rady Nadzorczej do dnia Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia BOŚ S.A., które odbyło się w dniu 17 czerwca 2008 r., przedstawiał się następująco:

1) Andrzej Maria Herman	- Przewodniczący,
2) Janina Jóźwiak	- Wiceprzewodnicząca,
3) Ryszard Stanisław Bartkowiak	- Sekretarz.

Członkowie Rady:

- 4) Marta Zofia Czyż,
- 5) Andrzej Grzegorz Matysiak,
- 6) Lech Kazimierz Płotkowski,
- 7) Agnieszka Halina Zawartko.

W dniu 17 czerwca 2008 r. Zwyczajne Walne Zgromadzenie BOŚ S.A. odwołało wszystkie osoby z dotychczasowego składu Rady Nadzorczej i powołało w jej skład wymienione poniżej osoby, które na pierwszym posiedzeniu Rady Nadzorczej dokonały wyboru ze swojego grona Przewodniczącego, Wiceprzewodniczącego i Sekretarza.

Od dnia 17 czerwca 2008 r. w skład Rady Nadzorczej wchodzi :

1) Marcin Likierski	- Przewodniczący,
2) Jacek Maciej Bajorek	- Wiceprzewodniczący,
3) Marian Adam Pigan	- Sekretarz.

Członkowie Rady:

- 4) Józef Koziół,
- 5) Michał Juliusz Machlejd,
- 6) Marian Malicki,
- 7) Michał Jacek Wysocki.

Ponadto, w dniu 29 lipca 2008 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie BOŚ S.A. wybrało na członka Rady Nadzorczej Banku pana Ryszarda Ochwatę .

2.3. Zarząd Banku

Skład Zarządu Banku od 1 stycznia do 6 marca 2008 r. przedstawiał się następująco:

1) Jerzy Witold Pietrewicz	- Prezes
2) Piotr Adam Wiesiołek	- Wiceprezes – Pierwszy Zastępca Prezesa
3) Stanisław Kostrzewski	- Wiceprezes
4) Marcin Ziemowit Romanowski	- Wiceprezes

Z dniem 6 marca 2008 r., w związku ze złożoną rezygnacją, wygasł mandat p. Piotra Wiesiołka jako Wiceprezesa – Pierwszego Zastępcy Prezesa Zarządu BOŚ S.A.

Po Zwyczajnym Walnym Zgromadzeniu BOŚ S.A, w dniu 17 czerwca 2008 r. w skład Zarządu Banku powołanego przez Radę Nadzorczą na nową kadencję, weszli. :

1) Jerzy Witold Pietrewicz	- Prezes
2) Stanisław Kostrzewski	- Wiceprezes
3) Jan Krzysztof Wielgus	- Członek Zarządu

W dniu 17 czerwca 2008 r. Rada Nadzorcza Banku podjęła uchwałę w sprawie rozpisania konkursu na stanowiska Prezesa i Członków Zarządu Banku Ochrony Środowiska S.A.

W dniu 23 czerwca 2008 r. Rada Nadzorcza podjęła uchwały w sprawie:

- 1) w sprawie określenia zasad konkursu na stanowiska Prezesa i Członków Zarządu Banku Ochrony Środowiska S.A. w Warszawie,
- 2) w sprawie powołania Komisji Konkursowej do weryfikacji ofert złożonych w konkursie ogłoszonym przez Radę Nadzorczą BOŚ S.A. na stanowiska Prezesa i Członków Zarządu Banku Ochrony Środowiska S.A. w Warszawie.

W dniu 19 sierpnia 2008 r. Rada Nadzorcza podjęła uchwały w sprawie odwołania z dniem 1 października 2008 r.:

- 1) Jerzego Witolda Pietrewicza – Prezesa zarządu
- 2) Stanisława Kostrzewskiego – Wiceprezesa zarządu
- 3) Jana Krzysztofa Wielgusa – Członka Zarządu:

Jednocześnie, Rada Nadzorcza podjęła uchwały:

- 1) w sprawie określenia liczby członków Zarządu Banku Ochrony Środowiska S.A. (ustalając liczbę członków na 5 osób),
- 2) w sprawie powołania p. Mariusza Klimczaka na stanowisko Prezesa Zarządu BOŚ S.A. Uchwała wchodzi w życie z dniem uzyskania zgody Komisji Nadzoru Finansowego – stosownie do postanowień art. 22 b ust.1 Ustawy Prawo bankowe,
- 3) w sprawie powołania p. Mariusza Klimczaka na stanowisko Wiceprezesa Zarządu BOŚ S.A, na czas określony, tj. do dnia wyrażenia przez Komisję Nadzoru Finansowego zgody na powołanie p. Mariusza Klimczaka na stanowisko Prezesa Zarządu BOŚ S.A., nie dłużej jednak niż na czas trwania trzyletniej kadencji Zarządu. Rada Nadzorcza powierzyła p. Mariuszowi Klimczakowi kierowanie pracami Zarządu BOŚ S.A. do dnia wejścia w życie uchwały Rady Nadzorczej o powołaniu Prezesa Zarządu BOŚ S.A. Uchwała weszła w życie z dniem 1 października 2008 r.,
- 4) w sprawie powołania p. Jerzego Witolda Pietrewicza na stanowisko Wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa Zarządu BOŚ S.A. Uchwała wchodzi w życie z dniem uzyskania zgody Komisji Nadzoru Finansowego – stosownie do postanowień art. 22b ust.1 Ustawy Prawo bankowe, nie wcześniej niż z dniem 1 października 2008 r. Pan Jerzy W. Pietrewicz nadzoruje obszar ryzyka i windykacji,
- 5) w sprawie powołania p. Jerzego Witolda Pietrewicza na stanowisko Wiceprezesa Zarządu BOŚ S.A., na czas określony, tj. do dnia wyrażenia przez Komisję Nadzoru Finansowego zgody na powołanie p. Jerzego W. Pietrewicza na stanowisko Wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa Zarządu BOŚ S.A., nie dłużej jednak niż na czas trwania trzyletniej kadencji Zarządu. Uchwała weszła w życie z dniem 1 października 2008 r.,
- 6) w sprawie powołania z dniem 1 października 2008 r. p. Krzysztofa Telegi na stanowisko Wiceprezesa Zarządu BOŚ S.A. Pan Krzysztof Telega nadzoruje obszar rynku korporacyjnego,
- 7) w sprawie powołania z dniem 1 października 2008 r. p. Adama Zbigniewa Grzebielucha na stanowisko Wiceprezesa Zarządu BOŚ S.A. Pan Adam Grzebieluch nadzoruje obszar wsparcia sprzedaży.

Następnie, uchwałą Rady Nadzorczej, z dnia 13 listopada 2008r., p. Marek Kazimierz Serafiński został powołany na stanowisko Wiceprezesa Zarządu BOŚ S.A., z dniem 15 grudnia 2008 r. Pan Marek Serafiński nadzoruje obszar rynku detalicznego.

W dniu 17 grudnia 2008 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała decyzję w sprawie wyrażenia zgody na powołanie p. Mariusza Klimczaka na stanowisko Prezesa Zarządu BOŚ S.A.

Na dzień 31 grudnia 2008 r. skład Zarządu był następujący:

1) Mariusz Klimczak	– Prezes Zarządu,
2) Adam Zbigniew Grzebieluch	– Wiceprezes,
3) Jerzy Witold Pietrewicz	– Wiceprezes,
4) Marek Kazimierz Serafiński	– Wiceprezes,
5) Krzysztof Telega	– Wiceprezes.

2.4. Informacje na temat wartości wynagrodzeń, nagród lub innych korzyści

Informacje na temat wartości wynagrodzeń, nagród lub korzyści, odrębnie dla osób zarządzających i nadzorujących w przedsiębiorstwie emitenta w roku 2008 zostały zamieszczone w Sprawozdaniu finansowym.

2.5. Akcje BOŚ S.A. w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących

Na podstawie oświadczeń przekazanych przez członków Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej Banku, nie zmieniła się liczba akcji BOŚ S.A. będących w posiadaniu osób zarządzających w 2008 r. Prezes Jerzy Pietrewicz posiadał 180 akcji BOŚ S.A. Nowo powołani: Członek Zarządu Jan Wielgus posiadał 1 akcję BOŚ S.A., Członek Rady Nadzorczej Józef Kozioł posiadał 100 akcji BOŚ S.A. Pozostali członkowie Zarządu oraz członkowie Rady Nadzorczej w okresie sprawozdawczym nie posiadali akcji BOŚ S.A. jak również akcji i udziałów w jednostkach powiązanych emitenta.

2.6. Umowy dotyczące rekompensat dla osób zarządzających

Wszystkie umowy o pracę zawierane z osobami zarządzającymi uwzględniały zasady rekompensat. W 2008 r. w tym zakresie obowiązywały wymienione poniżej zapisy.

Zapisy w umowach obowiązujące do 17 czerwca 2008 r.:

- a) w przypadku odwołania z pełnionej funkcji przed upływem kadencji:
 - w jednym przypadku przewidywano wypłacenie 4,5-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia,
 - w trzech przypadkach przewidywano wypłacenie 2,5-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia (w tym jednym do 5 marca 2008 r.),
- b) w przypadku wygaśnięcia umowy w związku z upływem kadencji:
 - w jednym przypadku przewidywano wypłacenie 4-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia,
 - w trzech przypadkach przewidywano wypłacenie 3-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia (w tym jednym do 5 marca 2008 r.).

Ponadto, z wszystkimi osobami zarządzającymi zawarte były umowy o zakazie konkurencji określające zasady wypłaty odszkodowań w zamian za nie podejmowanie pracy w innych bankach i na ich rzecz bez zgody Rady Nadzorczej. Zapisy w tym zakresie przewidują odszkodowania, wypłacane co miesiąc po ustaniu stosunku pracy, w wysokości 50% stałego wynagrodzenia należnego za ostatni miesiąc istnienia stosunku pracy:

- w 1 przypadku – przez okres 9 miesięcy,
- w 3 przypadkach – przez okres 6 miesięcy (w tym jednym do 5 marca 2008 r.).

Zapisy w umowach obowiązujące od 17 czerwca 2008 r.:

- a) w przypadku odwołania z pełnionej funkcji przed upływem kadencji:
 - w 1 przypadku przewidywano wypłacenie 4,5-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia,
 - w 1 przypadku przewidywano wypłacenie 2,5-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia,
- b) w przypadku wygaśnięcia umowy w związku z upływem kadencji:
 - w 1 przypadku przewidywano wypłacenie 4-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia,
 - w 1 przypadku przewidywano wypłacenie 3-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia.

Ponadto, z wszystkimi osobami zarządzającymi zawarte były umowy o zakazie konkurencji określające zasady wypłaty odszkodowań w zamian za nie podejmowanie pracy w innych bankach i na ich rzecz bez zgody Rady Nadzorczej. Zapisy w tym zakresie przewidują odszkodowania, wypłacane co miesiąc po ustaniu stosunku pracy, w wysokości 50% stałego wynagrodzenia należnego za ostatni miesiąc istnienia stosunku pracy:

- w 1 przypadku – przez okres 9 miesięcy,
- w 1 przypadku – przez okres 6 miesięcy,
- w 1 przypadku – przez okres 3 miesięcy.

Zapisy w umowach obowiązujące od 1 października 2008 r.:

- a) w przypadku odwołania z pełnionej funkcji przed upływem kadencji:
 - w 1 przypadku przewidywano wypłacenie 4,5-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia,
 - w 3 przypadkach przewidywano wypłacenie 2,5-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia,
- b) w przypadku wygaśnięcia umowy w związku z upływem kadencji:
 - w 1 przypadku przewidywano wypłacenie 4-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia,
 - w 3 przypadkach przewidywano wypłacenie 3-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia.

Ponadto, z wszystkimi osobami zarządzającymi zawarte były umowy o zakazie konkurencji określające zasady wypłaty odszkodowań w zamian za nie podejmowanie pracy w innych bankach i na ich rzecz bez zgody Rady Nadzorczej. Zapisy w tym zakresie przewidują odszkodowania, wypłacane co miesiąc po ustaniu stosunku pracy, w wysokości 50% stałego wynagrodzenia należnego za ostatni miesiąc istnienia stosunku pracy:

- w 1 przypadku – przez okres 9 miesięcy,
- w 3 przypadkach – przez okres 6 miesięcy,

Zapisy w umowach obowiązujące od 15 grudnia 2008 r.

- a) w przypadku odwołania z pełnionej funkcji przed upływem kadencji:
 - w 1 przypadku przewidywano wypłacenie 4,5-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia,
 - w 4 przypadkach przewidywano wypłacenie 2,5-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia,
- b) w przypadku wygaśnięcia umowy w związku z upływem kadencji:
 - w 1 przypadku przewidywano wypłacenie 4-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia,
 - w 4 przypadkach przewidywano wypłacenie 3-krotnego stałego miesięcznego wynagrodzenia.

Ponadto, z wszystkimi osobami zarządzającymi zawarte były umowy o zakazie konkurencji o określające zasady wypłaty odszkodowań w zamian za nie podejmowanie pracy w innych bankach i na ich rzecz bez zgody Rady Nadzorczej. Zapisy w tym zakresie przewidują odszkodowania, wypłacane co miesiąc po ustaniu stosunku pracy, w wysokości 50% stałego wynagrodzenia należnego za ostatni miesiąc istnienia stosunku pracy:

- w 1 przypadku – przez okres 9 miesięcy,
- w 4 przypadkach – przez okres 6 miesięcy.

3. PRACOWNICY BANKU

3.1. Zatrudnienie

Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 r. Bank zatrudniał 1 732 osoby wobec 1 721 osób na koniec 2007 r. W strukturze zatrudnienia 74,7% osób posiadało wyższe wykształcenie, a 60,4% stanowiły osoby do 40 lat.

Jednym z ważniejszych zadań w obszarze polityki kadrowej Banku była aktywność szkoleniowa ukierunkowana na systematyczne podnoszenie kwalifikacji i umiejętności zawodowych pracowników Banku zorientowane na cele biznesowe i rozwojowe Banku.

Szkolenie pracowników koncentrowało się na podnoszeniu kwalifikacji i umiejętności w następujących obszarach:

- sprzedaży w zakresie: zdobywania nowych klientów, technik sprzedaży, negocjacji, oferty produktowej Banku, standardów jakości obsługi klienta,
- ograniczania ryzyka kredytowego w zakresie: analizy dokumentacji finansowej podmiotów gospodarczych, oceny przedsięwzięć inwestycyjnych, uregulowań Banku w zakresie zabezpieczenia transakcji kredytowych, nadawania ratingu, użytkowania Systemu Zarządzania Ryzykiem Kredytowym, zarządzania ryzykiem operacyjnym, zagadnień kredytów trudnych,
- specjalistycznej wiedzy z zakresu ochrony środowiska, w tym uregulowań prawnych, źródeł finansowania przedsięwzięć proekologicznych i nowych technologii ochrony środowiska,
- przygotowania Banku do wewnętrznych przekształceń oraz dostosowania działalności do zewnętrznych, zwłaszcza implementacji wymogów Nowej Umowy Kapitałowej – wiedzy o tworzeniu systemów ryzyka, rozwiązań informatycznych do identyfikacji ryzyk, zarządzania kapitałem wewnętrznym, ryzyka portfela kredytowego.

Skala i zakres poszczególnych form szkolenia:

- liczba uczestników szkoleń – ok. 3,6 tys. (w 2007 - ok. 3,7 tys.)
- wskaźnik intensywności szkoleń (wyrażony liczbą szkoleń na 1 zatrudnionego) – ok. 2,1 (w 2007 – ok. 2,2),

3.2. Informacje o systemie kontroli programów akcji pracowniczych

W 2008 r. Bank nie prowadził programów akcji pracowniczych.

4. DZIAŁALNOŚĆ PROMOCYJNA

Promocja marki i wizerunku Banku

Działania promocyjne wspierały realizację celów biznesowych Banku oraz przyczyniały się do utrwalenia pozycji lidera w sektorze bankowym w finansowaniu przedsięwzięć ekologicznych. Przeprowadzone zostały kampanie wizerunkowe w formie spotów telewizyjnych emitowanych we wszystkich podstawowych stacjach telewizyjnych oraz na kanałach tematycznych.

Informacje o Banku i jego ofercie ukazały się na ważnych portalach internetowych; w Bankers Almanach oraz w prasie tj: gazetach ogólnopolskich i regionalnych, a także w czasopiśmie, w tym: finansowych i ekologicznych. Przedstawiciele Banku uczestniczyli w licznych konferencjach i seminariach branżowych, promując ofertę BOŚ S.A., jednocześnie budując wizerunek ekspercki w zakresie zagadnień technicznych, prawnych i finansowych dotyczących ochrony środowiska.

Bank rozpoczął również realizację programu: „BOŚ Bankiem przyjaznym klimatowi”. Jako pierwsza polska instytucja finansowa, poddał się audytowi, który ma na celu obliczenie emisji gazów cieplarnianych wynikającej z funkcjonowania całego Banku tj. centrali i wszystkich jednostek w terenie. W ramach Programu planowane jest offsetowanie wpływu Banku na klimat i realizacja projektów zmierzających do ograniczenia emisji CO₂. Ponadto uruchomiono nowy serwis internetowy posiadający lepszą prezentację usług i zarządzanie relacjami z klientami oraz partnerami biznesowymi Banku, a także rozpoczęto prace nad stworzeniem Katalogu Identyfikacji Wizualnej.

Organizowano bądź współuczestniczono m.in. w następujących przedsięwzięciach promujących wizerunek Banku:

Dzień Ziemi; Światowy Dzień Ochrony Środowiska; Salon Eksperta Budowlanego „BUDMA”; Konkurs KLON; Konkurs dla dziennikarzy o nagrodę Prezesa Zarządu Banku Ochrony Środowiska S.A.; Konferencje dla klientów Banku poświęcone możliwościom współfinansowania inwestycji małych i średnich przedsiębiorstw z Funduszy Unijnych; Międzynarodowe Targi Ekologiczne POLEKO w Poznaniu; Festiwal Otwarte Ogrody; Akcja „Dzień bez samochodu” oraz Gala „Złote Kaczki 2008 – Gala 100 lat kina”. Współpracowano także z partnerami biznesowymi działającymi w segmencie strategicznych klientów BOŚ S.A. – wydawnictwami samorządowymi.

Wyróżnienia otrzymane przez Bank:

- Nagroda Honorowa za wspieranie edukacji finansowej w ramach Corporate Social Responsibility w 2007 r. przyznana przez Stowarzyszenie na rzecz Bezpieczeństwa Finansowego Obywateli RP,
- wyróżnienie w Konkursie „Lider Polskiej Ekologii” organizowanym przez Ministerstwo Środowiska.

Działalność sponsorska i charytatywna w 2008 r.

Działalność sponsorska i charytatywna Banku była skoncentrowana na wspieraniu różnorodnych inicjatyw społecznych, w tym na rzecz ochrony środowiska, przedsięwzięć kulturalnych i sportowych oraz pomocy osobom najuboższym.

Sponsorowane były następujące przedsięwzięcia: Konkurs „Ekolaury Polskiej Ekologii”; Jubileusz 25-lecia działalności Muzeum Łowiectwa i Jeździectwa; Zjazd Delegatów SDP; Obchody Dnia Ziemi; IV edycja Maratonu Recyklingu; Mazowieckie Forum Kultury i Biznesu; Jubileusz XX-lecia Fundacji „Zielone Płuca Polski”; Konkurs Recyklingu organizowany przez „Przegląd Komunalny”; Kongres Kultury Chrześcijańskiej; Ogólnopolska Studencka Akcja Honorowego Krwiodawstwa „Wampiriada”, a także szereg przedsięwzięć o charakterze regionalnym wspierających lokalne inicjatywy kulturalne, oświatowe oraz charytatywne.

Wśród udzielonych darowizn największą grupę stanowiło dofinansowanie wypoczynku dzieci z rodzin ubogich, następnie darowizny na ochronę środowiska, edukację oraz na kulturę i oświatę. Współfinansowano działalność parków narodowych w tym m.in.: programy ochrony rysia, bociana, bagien, konika polskiego, głuszca. Ufundowano nagrody „Złotego Żołędzia”, „Zielonego Liścia” oraz współfinansowano obchody Światowego Dnia Ochrony Środowiska.

5. INFORMACJE PO DNIU BILANSOWYM

- 1) w dniu 9 lutego br. Zarząd Banku poinformował o rozpoczęciu prac nad nową strategią Banku i jej głównych założeniach.
- 2) w dniu 11 lutego 2009 r. Komisja Nadzoru Finansowego (raport bieżący nr 2/2009 z dnia 12 lutego 2009 r.) wyraziła zgodę na powołanie Pana Jerzego Witolda Pietrewicza na stanowisko Członka Zarządu BOŚ S.A. Rada Nadzorcza Banku, na posiedzeniu w dniu 19 sierpnia 2008 r., podjęła uchwałę w sprawie powołania Pana Jerzego W. Pietrewicza na stanowisko Wiceprezesa – pierwszego zastępcy Prezesa Zarządu BOŚ S.A., pod warunkiem uzyskania wymaganej zgody Komisji Nadzoru Finansowego. Pan Jerzy W. Pietrewicz w okresie od 1 października 2008 r. do dnia wyrażenia stosownej zgody przez Komisję Nadzoru Finansowego pełnił funkcję Wiceprezesa Zarządu BOŚ S.A.

Podpisy członków Zarządu BOŚ S.A.

Mariusz Klimczak imię i nazwisko	Prezes Zarządu stanowisko/funkcja	 podpis
-------------------------------------	--------------------------------------	-----------------

Jerzy Witold Pietrewicz imię i nazwisko	Wiceprezes Pierwszy Zastępca Prezesa Zarządu stanowisko/funkcja	 podpis
--	---	-----------------

Adam Zbigniew Grzebieluch imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu stanowisko/funkcja	 podpis
--	--	-----------------

Marek Kazimierz Serafiński imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu stanowisko/funkcja	 podpis
---	--	-----------------

Krzysztof Wojciech Telega imię i nazwisko	Wiceprezes Zarządu stanowisko/funkcja	 podpis
--	--	-----------------